

Lesník

ČASOPIS ZAMESTNANCOV • LESY Slovenskej republiky, štátny podnik • máj 2015

5

Ludia pre lesy, lesy pre ľudí

Obsah

- 3** Editorial
- ~ Anketa
- 4** LESY SR sú najtransparentnejšou verejnou firmou
- 5** Nový ekonomický riaditeľ
- ~ Vedenie podniku rokovalo so Zväzom spracovateľov dreva
- 6** V znamení trinástky
- ~ Lesný duch z obory Teplý Vrch
- 7** OZ Prešov má nové lesnícke Ekocentrum
- 8** Fatranský velikán
- 9** Ochorenia prenášané kliešťom
- 10** Dobrovoľníci opäť v akcii
- ~ Výstavy poľovních trofejí v očiach detí
- 11** Kaštielik Morské oko
- ~ Budova Oravského komposesorátu
- 13** Nájazdy ľudí na medvediu poživeň
- ~ Prečo mám rada les?
- 14** Zelený objektív 2014
- 15** Dr. Ing. Ludovít Macko - 120. výročie narodenia
- 15** Lesníkov z Fínska a Írska láka slovenské lesníctvo
- 16** Zážitky skippera
- 18** Maďarskí lesníci „cestári“ počas študijnej cesty obdivovali techniku a význam OZLT
- 19** Lesnícke dni krok za krokom
- 20** Vývoj lesného hospodárstva v Uhorsku v Rakúskej monarchii
- 22** Puška ako umelecké dielo
- 23** K roku Ludovíta Štúra
- 24** Milí kamaráti
Pre deti
- ~ Zasmejte sa
- ~ Uveríte?
- 25** Chata Hubková
Naše zariadenia
- ~ Kačica na čerešniach
Receptár
- 26** Problémy ochrany lesa na Slovensku v roku 2014 a prognóza na rok 2015 (3/3)
- 27** Písalo sa pred 70. rokmi
- ~ Životné jubileá
- ~ Pracovné jubileá
- 28** Rozkvitnuté stromy, kvitnúcí svet

5

8

15

18

Lesník

časopis zamestnancov
LESY Slovenskej
republiky, štátny podnik
máj 2015

Šéfredaktor:
Ing. Vlastimil Rezek (vr)

Redaktorka:
Mgr. Anna Sliacka (as)

Stáli prispievatelia:
Ing. Milan Longauer
Ing. Viliam Stockmann
Ing. Helena Turská

Grafická úprava:
ANGEMY, s.r.o.
www.angemy.eu

Foto na obálke:
Anna Sliacka
Lesnícke dni Zvolen

Adresa redakcie:
LESY SR, š.p.
Námestie SNP č. 8
975 66 Banská Bystrica
telefón: 048/43 44 278
fax: 048/43 44 191
e-mail: vlastimil.rezek@lesy.sk

Dr. Jekyll a pán Hyde. Dve tváre rovnakej osoby. Asi taký môže mať z podniku LESY SR pocit bežný konzument spravodajstva väčšiny slovenských médií. Opozičnými poslancami spochybňované zámeny pozemkov, nezištná práca s deťmi, rastúce ceny odvozu dreva od externých dodávateľov, Lesnícke dni a nakoniec vyhodnotenie podniku neziskovou Transparency International Slovakia (TIS), ako najtransparentnejšej verejnej firmy za rok 2015.

Guláš týchto protichodných informácií si vyhodnotí každý podľa seba. Podnik a jeho pracovníci sa stretávajú s uznaním a ocenením svojej práce, odsúdením na základe informácií agentúry JPP (jedna pani povedala), či zľahčováním našich spoločných výsledkov.

Kde je teda pravda? Na začiatok treba pripomenúť, že Dr. Jekyll a pán Hyde sú fiktívne románové postavy a s realitou majú málo spoločné. To, čo je skutočné, sú tisícky hodín, ktoré napríklad venujú pracovníci podniku práci s deťmi, stovky tisíc eur, ktoré podnik vynakladá na verejnoprospešné projekty, či vyhodnotenie už spomenutej organizácie TIS.

I keď má na prácu neziskových organizácií časť spoločnosti pomerne vyhranený negatívny názor, v tomto prípade sa musíme TIS zastať. Nie preto, že podnik bol v porovnaní s ďalšími firmami najlepším, potešilo by aj akékoľvek umiestnenie v hornej časti tabuľky, ale preto, že niekto bez emócií a vedľajších úmyslov zhodnotil to, čo bežne robíme. Konečne!

Prijemné čítanie

Anketa

Podnik LESY Slovenskej republiky bol vyhodnotený neziskovou organizáciou Transparency International Slovakia ako najtransparentnejšia verejná firma na Slovensku v roku 2015.

Myslíte si, že vám toto hodnotenie pomôže pri vašej práci, najmä pri kontaktoch s verejnosťou a obchodnými partnermi?

Martin Daxner

Riaditeľ OZ Čierny Balog

Transparency International Slovakia je národná pobočka medzinárodnej mimovládnej organizácie bojujúcej proti korupcii a ako takej je toto hodnotenie veľmi inšpirujúce a zaväzujúce do ďalšej našej práce. Dúfam teda, že aj naši obchodní partneri nás budú vnímať ako veľmi seriózneho partnera na slovenskom trhu práce alebo obchodu. Čo sa týka kontaktov s verejnosťou, aj uplynulé obdobie, myslím dalo jasný signál, že sme verejnosti otvorená firma. K čomu prispelo aj množstvo podujatí, ktoré sme pre a zároveň spolu s verejnosťou uskutočnili v mesiaci apríl.

vzťahov, ktoré sa potom prezentujú na verejnosti a dávajú obraz o firme. Som rád, že naša firma je týmto hodnotená pozitívne.

Ivan Danček

Riaditeľ OZ Smolenice

Každé pozitívne hodnotenie našej firmy poteší. Verejnosť, najmä laická, má častokrát vžitú predstavu o akejsi živelnosti pri vykonávaní lesníckych činností, či už sa jedná o ťažbu, zalesňovanie alebo o predaj drevnej hmoty. Z tohto dôvodu je dôležité, aby sa o uvedenom hodnotení, a hlavne jeho pozadí, dozvedelo čo najviac ľudí, nielen z odborných kruhov.

Peter Pšak

Riaditeľ OZ Sobrance

Po preštudovaní podrobných výsledkov na stránke Transparency International Slovakia, v porovnaní aj s ostatnými firmami nielen štátnymi, musíme byť právom hrdí na výsledky a konečný súčet bodov, ktoré naša firma získala. Samozrejme je jasné, že nám uvedené ocenenie pomôže v budovaní obrazu firmy v spoločnosti a verejnej mienky, ktorá nie je niekedy veľmi naklonená lesníkom.

Pavol Král'

Riaditeľ OZ Kriváň

Myslím si, že toto hodnotenie je ocenením práce tých zamestnancov, ktorí majú seriózny vzťah k našej firme a lesníctvu vôbec. Prispievajú k tomu tiež aktivity v lesníckej pedagogike, kde naši zamestnanci trpezlivo prezentujú deťom význam lesníckej práce, vytvárajúc vzťah mladých ľudí k prírode vôbec, k hodnotám, ktoré lesy a práca v lese prináša. Korektné vzťahy s dodávateľmi prác, ale aj s obchodnými partnermi sú nevyhnutné pre dosahovanie efektívnosti a zmysluplnosti našich činností. Každý pracovník na svojej úrovni riadiacej práce musí vyžadovať plnenie dohodnutých zmluvných podmienok, obchodných pravidiel, čo zaručuje stabilitu obchodných

Miroslav Slotta

Riaditeľ OZLT

Samozrejme, pozitívny mediálny výstup alebo hodnotenie o štátnom podniku LESY SR, určite poteší každého zamestnanca našej firmy a obzvlášť nás, ktorí sme svoje celoživotné pracovné pôsobenie spojili s touto firmou. V rámci nášho špecializovaného Odštepňového závodu lesnej techniky máme časté pracovné kontakty s obchodnými partnermi (napr. rôzne servisné zastúpenia pre servis lesnej techniky) a z týchto jednaní mám vždy pocit, že obchodní partneri vnímajú š. p. LESY SR ako veľmi serióznu štátnu firmu, preto ma toto ocenenie až tak veľmi neprekvapuje. Zároveň som presvedčený, že k zvyšovaniu transparentnosti našej firmy prispieva aj základná úlo-

LESY SR sú najtransparentnejšou verejnou firmou

Štátny podnik LESY Slovenskej republiky je najotvorenejšou firmou spomedzi 81 najväčších slovenských štátnych, obecných či župných spoločností. Vyplýva to z hodnotenia mimovládnej organizácie Transparency International Slovensko. Štátny podnik sa oproti podobnému

„Toto predchádzajúce hodnotenie však bolo odlišné menším počtom sledovaných firiem, ale aj menším rozsahom hodnotených kritérií,“ hovorí programový koordinátor projektu Michal Piško. Štátny podnik dosiahol v hodnotení 67 % bodov. Naopak, najmenej otvorenou firmou sú Vodárne a kanalizácie mesta Komárno, ktoré získali iba 14 % bodov.

„Podnik dosiahol hodnotenie B+, no budeme sa usilovať o posun na hodnotenie A. Najmä, keď niektoré detaily sú veľmi ľahko odstrániteľné,“ povedal pri preberaní ocenenia generálny riaditeľ Peter Morong.

TIS hodnotila firmy v šiestich oblastiach. Najlepšie obstáli pri obstarávaní a majetku, kde získali 53 % bodov. Takmer polovica z nich využívala pri obstarávaní elektronické aukcie, v tendroch prevažovali súťažné postupy a až pätina firiem sa do sú-

jom majetku na webe.

Veľké nedostatky majú firmy podľa TIS v personalistike a etike. Vyše tretina nepublikuje na webe mená manažérov, viac ako polovica robí tajnosti s ich platmi a odmenami a až v 85 % chýbajú na stránkach aj ich životopisy. V oblasti etiky absentuje ochrana ohlasovateľov korupcie, raritou je stále antikorupčný program. Najslabším miestom firiem sú dotácie a charita, kde dosiahli iba

19 % bodov. Až 90 % z nich na internete neuvádza, koho podporili reklamou či darom a 80 % nemá na pridelenie podpory ani písané pravidlá.

LESY Slovenskej republiky, š.p. dosiahli najmenší počet bodov v oblasti personalistiky, kde TIS všeobecne odporúča nasledujúce kroky:

- Zverejňovať na internetovej stránke mená vrcholového manažmentu, ako aj členov štatutárnych a dozorných orgánov, vrátane ich štrukturovaných životopisov.
- Zaviesť povinné výberové konania na manažérske pozície s dôrazom na minimálne profesionálne a odborné kritériá a na otvorenú súťaž uchádzačov, ideálne manažovaných profesionálnymi agentúrami.
- Povinne zverejňovať zmluvy manažérov a štatutárov, vrátane plátov, odmien a schémy odstupného.
- Zaviesť a zverejniť metódu odmeňovania manažérov a štatutárov. Zverejňovať účasť štatutárov na rokovaníach.
- Výberové konania používať pri obsadzovaní čo najväčšieho počtu pozícií. Informáciu o voľnom pracovnom mieste zverejňovať na internetovej stránke spoločnosti i na externých tematických portáloch. Výsledky výberového konania zverejňovať na internetovej stránke.

Podniku ďalej chýba napríklad zverejnenie etického kódexu na internete.

-vr-

Hodnotené oblasti:	váha v %
I. Hospodárske ukazovatele	21
II. Komunikácia, zverejňovanie	30
III. Obstarávanie	11
IV. Personalistika	20
V. Etika	9
VI. Dotácie, charita	9

hodnoteniu pred troch rokov posunul na špic tabuľky z pôvodne štvrtého miesta.

ťažá darilo prilákať v priemere aspoň piatich uchádzačov. Približne dve tretiny spoločností zverejňujú ponuky na predaj a prená-

	Názov podniku	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	celkom	hodnotenie
1	LESY Slovenskej republiky, š. p.	81	64	64	47	88	67	67	B+
2	Železnice Slovenskej republiky	63	74	64	57	58	17	62	B
3	Dopravný podnik Bratislava	56	68	73	55	57	17	59	B-
4	Železničná spoločnosť Slovensko	65	60	55	40	94	30	58	B-
5	Slovenský vodohospodársky podnik	67	80	50	35	43	0	58	B-
6	Železničná spoločnosť Cargo Slovakia	67	45	73	60	90	13	57	B-
7	Tepláreň Košice	56	40	95	70	38	50	56	B-
8	Slovenská záručná a rozvojová banka	73	58	55	50	33	44	56	B-
9	Slovenská pošta	67	45	68	44	60	67	55	B-
10	Všeobecná zdravotná poisťovňa	79	63	55	28	69	13	55	B-

Nový ekonomický riaditeľ

Dňa 1.5.2015 bol do funkcie ekonomického riaditeľa štátneho podniku LESY Slovenskej republiky menovaný Ing. Peter Bodnár. Nový ekonomický riaditeľ ukončil v roku 1999 vysokoškolské štúdium na Obchodnej Fakulte Ekonomickej univerzity v Bratislave v odbore Hospodárska diplomacia.

Aké sú jeho doterajšie pracovné skúsenosti, v čom vidí najväčšie výzvy a v čom nedostatky nášho podniku vám prinášame v nasledujúcich riadkoch.

„Väčšina mojej pracovnej praxe je spojená s prácou vo finančných inštitúciách. Viac ako sedem rokov som pôsobil na pozícii generálneho riaditeľa a člena predstavenstva vo finančnej inštitúcii poskytujúcej prevádzkové financovanie, patriacej do skupiny Commerzbank AG. Viac ako dva roky som pôsobil vo finančnej inštitúcii licencovanej národnou bankou na poste člena a predsedu predstavenstva, no pra-

covné skúsenosti mám aj z obchodnej a výrobnéj oblasti.

Podnik LESY Slovenskej republiky je pre mňa výnimočný svojou jedinečnosťou, funkciou, ako aj hodnotou, o ktorú sa stará. Má hlbokú históriu, ktorú sa snaží uchovať aj pre nasledujúce generácie. Za jeho najväčšie rezervy považujem fakt, že je v médiách uvádzaný najmä v súvislosti s kauzami a o dôležitosti jeho existencie vie laická verejnosť veľmi málo. Z toho mi vyplýva, že väčšia schopnosť pozitívne sa zviditeľniť v očiach verejnosti by bola pre podnik prospešná.

Keď to rozvinem, medzi hlavné výzvy považujem snahu o to, aby sa LESY SR, š. p. už viac nespájali médiá s rôznymi kauzami v oblasti verejného obstarávania. Ďalšou výzvou je obhájiť vedúce postavenie nášho podniku medzi najtransparentnejšími podnikmi v SR. Z ekonomického hľadiska bude určite smerodajným profitabilita podniku.

Veľmi rád si od mojich kolegov a našich zamestnancov vypočujem návrhy ako zlepšiť fungovanie podniku, resp. ako zamedziť zbytočným nákladom.“

Novému riaditeľovi prajeme veľa pracovných úspechov, síl a správnych rozhodnutí.

-vr-

Vedenie podniku rokovalo so Zväzom spracovateľov dreva

Požadované navýšenie dodávok dreva pre členov Zväzu spracovateľov dreva (ZSD) o 40 % nie je reálne, podnik sa viac zameria na dodržiavanie kvalitatívnych noriem pri zatriedovaní dreva aj na strane odberateľov a nové vedenie podniku sa bude usilovať o zlepšenie komunikácie so ZSD. To boli základné informácie, ktoré dostali 21. apríla zástupcovia ZSD od nového generálneho riaditeľa Petra Moronga.

Členovia ZSD upozornili na medziročné krátenie dodávok dvom členským firmám ZSD napriek tomu, že tieto firmy

naplnili platné kúpne zmluvy a odobrili dohodnuté množstvo dreva. Obchodný riaditeľ Miroslav Leľák prítomných členov ZSD informoval o stratégii podniku LESY SR pri smerovaní dreva a podpise

kúpnych zmlúv. Podnik nemôže vzhľadom na nepredvídateľné okolnosti zazmluvniť celý plánovaný objem ťažby. Navyše je potrebné určité množstvá ponechať pre regionálnych spracovateľov dreva na predaj prostredníctvom štvrtročných zmlúv a elektronických aukcií dreva.

Členovia ZSD boli upozornení na skutočnosť, že

LESY Slovenskej republiky obhospodarujú iba cca 46 % lesov na Slovensku a nie je preto možné požadovať, aby pokryli 100 % potrieb drevospracujúcich firiem.

-vr-

V znamení trinástky Otvorenie sezóny v lesníckom skanzene

Snád' číslo 13 prinesie lesníckemu skanzenu vo Vydrowskej doline šťastie. Pýtate sa prečo práve 13? Pretože prvý májový deň tohto roku sme spolu s hosťami a

tím prsta zmeniť čokoľvek v tejto doline. Ale aj bez kúziel a mágie nám do novej sezóny pripravili množstvo nových

dva konce viac. Okrem toho je už vyhlásený deviaty ročník ankety o Cenu Jozefa Dekre-

so stovkami návštevníkov Vydrowskej doliny otvorili už jej trinástu sezónu.

„Nech vo Vydrowskej doline prší len v noci, nech víta každoročne tisíce starých i nových návštevníkov a ako malý bonus jedno veľké jazierko plné rýb pre celú túto dolinu.“ To a ešte omnoho viac by si želal štvorlístok partnerov, keby mohol lúsknu-

Sezóna v skanzene by sa ani nezačala, a keby lesníci z OZ Čierny Balog ne-naostrili poriadne sekeru a keby predseda dozornej rady LESOV SR Ján Račák nebol taký veľký muž činu. Ale keby, keby...

Dôležité je, že lanko, ktorým bola upevnená drevená zástava oficiálne oznamujúca otvorenie Vydrowskej doliny má o

vecí, obnovili stanovišťa, chystajú sa vynoviť amfiteáter, z ktorého sa aj tento deň niesol do celej doliny spev a tanec.

ta Matejovie a ukončili sme aj tohtoročné Lesnícke dni (ale o tých viac na strane 19).

Juj a akýže by to bol prvý máj bez tradičného mája? No taký nijaký. A tak nám deti z DFS Šťastné detstvo a Podpoľanček postavili pred pódium brezu, slovanský symbol znovuzrodenia, čistoty, ženskej energie, s veľkou schopnosťou odvádzať negatívnu energiu. No nezabudli sme ani na strom roka jelšu lepkavú, ktorá zdobila pozvánky na to krásne podujatie a bude vysadená aj na Dni stromu 11.07.2015, na ktorý vás všetkých srdečne pozývame.

-as-

Lesný duch z obory Teplý Vrch

Ak patríte k tým, ktorí neveria na zázraky, strašidlá a iné nadprirodzené bytosti, tak iste ste ešte nenavštívili oboru na Teplom Vrchu. Tá totiž už svojho lesného ducha má a poznajú ho nielen lesníci z OZ Rimavská Sobota ale aj deti z materskej škôlky Rybárska, ktoré sem prišli osláviť svoje už druhé víťazstvo.

Aj malé deti dokážu robiť veľké veci. To sa potvrdilo tento rok, keď už po druhýkrát zvíťazili v súťaži pre ZŠ a MŠ v okrese Rimavská Sobota tí najmenší – škôlkári. Druhý ročník súťaže v zbere plodov pagaštana konského vyhlásil riaditeľ OZ Rimavská Sobota Peter Mixtaj ešte dňa 1.10.2014. Školu-škôlku, ktorej sa podarí nazbierať najväčšie množstvo plodov, čaká zaujímavá odmena: Výlet do daniely zvernice Teplý Vrch spojený s prehliadkou náučného chodníka.

A odmena prišla nečakane v stredu 29.4.2015. Deti po trase náučného chodníka vo Zvernici Teplý Vrch čakali zástavky

na tému „čo sa deje v lese na jar“, ktoré im lesníci a lesní pedagógovia starostlivo pripravili. Každá skupinka žiakov si zasadila stromček, čo neuniklo pozornosti lesného ducha, ktorý im prišiel pomáhať. Hoci bol poriadne vysoký, deti sa ho vôbec nezľakli a rýchlo sa s ním skamarátili. Tento duch, lesníci i lesní pedagógovia deťom

porozprávali veľmi veľa o lesnej flóre a faune, o tom ako sa majú správať v lese, čo im les poskytuje, ako môžu pomôcť lesu aj oni a kopol ďalších zaujímavých tém. A akoby to bolo bez zábavy a súťaženia... samozrejme, nezabudli sme ani na hry – ale o tom už nabudúce.

Oslovených bolo 14 škôl v rámci okresu Rimavská Sobota. 1. miesto - MŠ Rybárska - 820 kg; 2. miesto - ZŠ Družstevná - 590 kg; 3. miesto - ZŠ Evanjelická - 162 kg. Už po druhý-

krát sa podarilo zvíťaziť MŠ Rybárska.

Touto cestou by som chcel poďakovať malým škôlkárom a učiteľskému zboru za vzornú a príkladnú pomoc zvieratkám, pre ktoré sú plody určené.

*Richard Jakubička
(redakčne upravené)
OZ Rimavská Sobota*

OZ Prešov má nové lesnícke Ekocentrum

Program cezhraničnej spolupráce Poľsko – Slovenská republika 2007-2013
Lesy Slovenskej republiky, štátny podnik OZ Prešov – Číslo projektu: PL-SK/POIPP/III/019

EURÓPSKA ÚNIA
EURÓPSKY FOND
REGIONÁLNEHO ROZVOJA

Ludia sa čoraz viac vzdalujú prírode a najmä mladšej generácii chýba zodpovednosť za svoje správanie k životnému prostrediu, úcta k živým tvorom, empatia. Čas trávený v prírode človek postupne nahrádza pobytom v zábavných centrách, supermarketoch, pri počítači a televízii. Lesníci čoraz častejšie zabezpečujú výchovu a environmentálne vzdelávanie na vidieku a občas aj v mestách. Vychovávať k láske k prírode, lesu a hlavne zodpovednosti za životné prostredie okolo seba je proces dlhodobý a nepretržitý, ktorý nemôže byť ovplyvňovaný počasím a realizovaný len za priaznivých podmienok. No donedávna tomu tak žiaľ vo väčšine prípadov bolo. Ak pršalo, mrzlo alebo husto snežilo, mnohé aktivity boli presunuté na iný termín alebo bolo vymyslené provizórne riešenie. A práve tieto „mokrú varianty“ realizácie vzdelávacích aktivít, aktivít lesnej pedagogiky i cezhraničných projektov za nepriaznivého počasia uľahčujú ekoučebne. A jedno takéto ekocentrum bolo vybudované aj v rámci Programu cezhraničnej spolupráce Poľsko – Slovenská republika 2007-2013 na lesnej správe Malcov, OZ Prešov.

Za účelom šírenia informácií o prírode a prírodných hodnotách aj v prípa-

de nepriaznivého počasia, resp. pre osoby so zníženou pohybovou schopnosťou bolo vybudované špecializované Lesnícke ekocentrum. Tieto vynovené miestnosti ponúkajú možnosť dotknúť sa prírodnín, poukazovať na ich ochranu, vnímať ich ako nevyhnutnú súčasť nášho života, uvedomovať si aké sú potreby človeka a spoločnosti a aké procesy sú nevyhnutné na ich zabezpečenie a naplnenie. Uvedomiť si dôležitosť zachovania prírody a lesov pre budúce generácie. Zároveň sa vytvára priestor pre prepojenie teoretických vedomostí s praxou pre potreby ľudí dnešnej doby ale aj potreby iných zložiek prostredia.

Pre splnenie všetkých týchto cieľov je v rámci ekocentra vytvorených viacero priestorov. Audiovizuálna miestnosť je okrem technického vybavenia vhodne doplnená rôznymi knihami, encyklopédiami i prírodnými materiálmi (preparáty zvierat, vzorky koží, otlaky stôp, zbierkových exponátov) a dokonca aj modelom studničky. Zaujímavým priestorom sú tvorivé dielne vybavené pracovnými stolmi pre aktivity spojené s výrobou predmetov z prírodných materiálov, a tiež napr. pri výrobe vtáčích búdok, krmidiel pre vtáky a pod.

Priestory sú už pripravené a čakajú

na svoje otvorenie a prvých malých návštevníkov.

Slávnostné otvorenie lesníckeho ekocentra je naplánované na 20. mája 2015 o 10:00 na lesnej správe Malcov. Pripravuje sa odhalenie informačnej tabule, prehliadka lesníckeho Ekocentra a pre deti zážitkové učenie vo forme eko hry spojené s lesnou pedagogikou a zaujímavosťami zo sveta lesníctva a poľovníctva.

Prajeme všetkým, ktorí prispeli pri príprave i samotnej realizácii projektu, aby sa mohli tešiť z množstva príjemných zážitkov, ktoré sa budú písať históriou tejto miestnosti.

Peter Fedor, OZ Prešov
(redakčne upravené)

Lesy Slovenskej republiky, štátny podnik, Odštepny závod Prešov v spolupráci s cezhraničným partnerom poľskými štátnymi lesmi Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe Nadleśnictwo Piwniczna realizujú mikroprojekt s názvom Lesnícke Ekocentrum.

Spolufinancované Európskou úniou z prostriedkov Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Programu cezhraničnej spolupráce Poľsko - Slovenská republika 2007 - 2013.

POZVÁNKA

LESY Slovenskej republiky, štátny podnik, Odštepny závod Prešov

Vás srdečne pozýva na slávnostné otvorenie zariadenia vybudovaného v rámci mikroprojektu s názvom:

„Lesnícke Ekocentrum“ č. projektu: PL-SK/PO/IPP/III/019

spojené s prírodnými aktivitami lesnej pedagogiky pre deti,

ktoré sa uskutoční dňa 20. mája 2015 o 10.00 hod. na Lesnej správe Malcov

Fatranský veľikán

Keď 13.4.2014 nahlásil český turista v Gaderskej doline časti Padva nález uhybnutého medveda, asi ani netušil, akého veľikána objavil.

Hneď na druhý deň sa podľa popisu miesta vybrali pracovníci Lesnej správy Martin medveďa hľadať. Nepodarilo sa im však miesto nájsť. V tejto nadmorskej výške bol čerstvý sneh a medveď bol pripadnutý, takže dokonale nenápadný. Prístup na miesto je komplikovaný aj v letnom období. Je to úzka kaňonovitá dolina bez chodníka a často treba kráčať aj korytom potoka. Úspech prišiel až na ďalší deň už aj v spoločnosti pracovníkov správy Národného parku Veľká

Medveď ležal na bruchu v potoku, staré popadané stromy okolo boli dohryzené a doškriabané. Nos a papuľu mal ošúchanú. Bolo jasné, že musel mať

bodov CIC (pre porovnanie – do roku 2007 mala podľa literatúry najsilnejšia slovenská trofej medveďa 62,78 bodov CIC).

Gaderská dolina sa nachádza v „srdci“

Velkej Fatry a svojím krasovcovým charakterom patrí medzi najkrajšie doliny Slovenska. Približne v polovici sa rozdeľuje a delí sa na Dedošovskú dolinu a Selenec, v závere ktorého je aj NPR Padva, kde bol medveď nájdený. Sú to miesta s pravou fatranskou divočinou, kde sa nepoľuje, nenachádzajú sa turistické chodníky, len občas sa tam nejaký „dobrák“ zatúla. Na tohto

bolesti a zápal, potok mu pomohol sa schladiť.

Pracovníci zdokumentovali skutočnosti, odobrali na mieste vzorky tkanív pre výskum DNA a pomerali biometrické údaje. Na základe patologických zmien vnútorných orgánov a zjavného zápalu bolo pracovníkom polície vylúčené pyliactvo. Medveď mal v tenkom čreve asi na 30 cm dĺžke veľmi nahusto natlačené nestrávené zvyšky ratic vysokej zveri a bukvice, okolo ktorých bol silný zápal, čo môže byť prvotnou príčinou uhybnutia.

Vzhľadom k tomu, že medveď ešte nebol v rozklade - bolo pomerne chladné počasie a bol pripadnutý snehom, sa ešte v ten deň pracovníci LS Martin vrátili a odrali ho.

Už vtedy bolo jasné, že to bude rekordér, veď zniesť 47 kg váziacu „deku“ z neprístupnej Padvy blížiacim sa večerom nebola žiadna malina.

Kožu a lebku vypreparovali v Považskom múzeu v Žiline a podľa slov preparátora sa trofej radí medzi 10 najväčších na Slovensku. Po vypracovaní zdobí koža jednu celú stenu na ústredí OZ Žilina.

Medveď sa stal hlavnou atrakciou na chovateľskej prehliadke, kde mal čestné miesto medzi najlepšimi trofejami. Bodová hodnota lebky bola určená na 62,70

konkrétneho turistu sa ani nemožno hnevať, keď nám našiel takéhoto veľikána.

Fatra a Okresného riaditeľstva Policajného zboru v Martine. Komplikovanosť prístupu na miesto potvrdzujú aj slová pracovníka polície: „V takomto neprístupnom a ťažkom teréne som počas svojej praxe ešte na obhliadke nebol.“

Niektoré biometrické údaje:

Vek: odhad 15-20 rokov
 Hmotnosť: odhad 250 – 300 kg (v jesennom období)
 Dĺžka tela: 200 cm
 Výška tela v kohútiku: 109 cm
 Obvod krku: 89 cm
 Dĺžka prednej laby: 16 cm
 Šírka prednej laby: 18 cm
 Dĺžka zadnej laby: 26 cm
 Šírka zadnej laby: 17 cm
 Dĺžka očného zuba: 4,5 cm
 Dĺžka pazúra: 7,5 cm
 Dĺžka penisovej kostičky: 16 cm
 Dĺžka srsti v kohútiku: 11,5 cm

Ladislav Bihari, OZ Žilina

Prevenca je vždy až na prvom mieste!

Ochorenia prenášané kliešťom

Hoci má len niekoľko milimetrov, človeku dokáže narobiť nemalé zdravotné problémy. Človeku, ktorého nakazí lymfskou boreliózou, nie je čo závidieť. Na druhej strane si môže gratulovať, pretože toto ochorenie sa lieči antibiotikami, i keď sa nedá proti nemu zaočkovať. Omnoho nebezpečnejší je vírus klieštovej encefalitídy, pred ktorým jedinou ochranou je vakcinácia. Najdôležitejším pravidlom je – nedať sa uhryznúť.

Kliešť obyčajný (*Ixodes ricinus*) je druh parazita, ktorý sa živí krvou zvierat a človeka, pričom môže byť nositeľom rôznych chorôb, ako napr. pre človeka nebezpečnou lymfskou boreliózou a kliešťovou encefalitídou. Má trojročný vývojový cyklus, počas ktorého vystrieda troch hostiteľov. Samček po oplodnení samičky hynie. Samička kladie približne 2 000 vajíčok do povrchových vrstiev pôdy a do spodných častí vegetácie a potom tiež umiera. Z vajíčok sa vyvíjajú larvy, neskôr nymfy a v poslednom vývojovom štádiu dospelé kliešte.

Lymfská borelióza je infekčné bakteriálne ochorenie spôsobené spirochétou *Borrelia burgdorferi*, postihujúce celý organiz-

mus a vyskytuje asi u 10 % kliešťov. Prvým príznakom infekcie je rozsiahla červená vyrážka (*Erythema migrans*) so začervenanými okrajmi v strede vyblednutá. Ďalšie, ťažšie liečiteľné štádiá sa prejavujú únavou, bolesťami hlavy, svalov a kĺbov, zväčšenými lymfatickými uzlinami a i. Pri nedostatočnej liečbe môže prejsť do chronického štádia, kedy postihuje rôzne systémy, napr. kĺby, svaly, nervovú a srdcovocievnu sústavu... Boreliózu možno liečiť antibiotikami, neexistuje proti nej očkovanie.

Kliešťová encefalitída je infekčné vírusové ochorenie napádajúce mozog, mozgovú blanu. Prenos sa uskutočňuje kliešťami alebo tiež konzumáciou napr. nepasterizovaného mlieka. Od infikovaných kôz sa nakazilo v Rožňave (1951) vyše 500 ľudí. Kliešťová encefalitída je nákaza s prírodnou ohniskovosťou - vírus existuje v určitej lokalite, z ktorej ho prenáša kliešť a nakazené zviera. Najčastejšie sa kliešť prisaje na miestach s jemnou pokožkou: za ušami, podpazušie, podkolenie a genitálnej oblasti. Saje niekoľko hodín i dní, pričom vypustí do kožnej ranky sliny s vírusom. Kliešte po nasatí infikovanej krvi sú infekčné celý svoj život a vírus sa prenáša aj na ich potomstvo. Kliešťová encefalitída nepatrí medzi nákazy s masovým a sezónnym výskytom.

Treba si uvedomiť, že pri tomto ochorení je dôležitá v prvom rade prevencia či už v prehliadke celého tela po skončení práce v lese, obliečenia a momentálne aj v používaní repelentných prípravkov nielen na telo ale aj na oblečenie. Okrem toho pri napadnutí kliešťom je dôležité tohto odstrániť a ošetriť napr. pomôckami, ktoré sú v proti

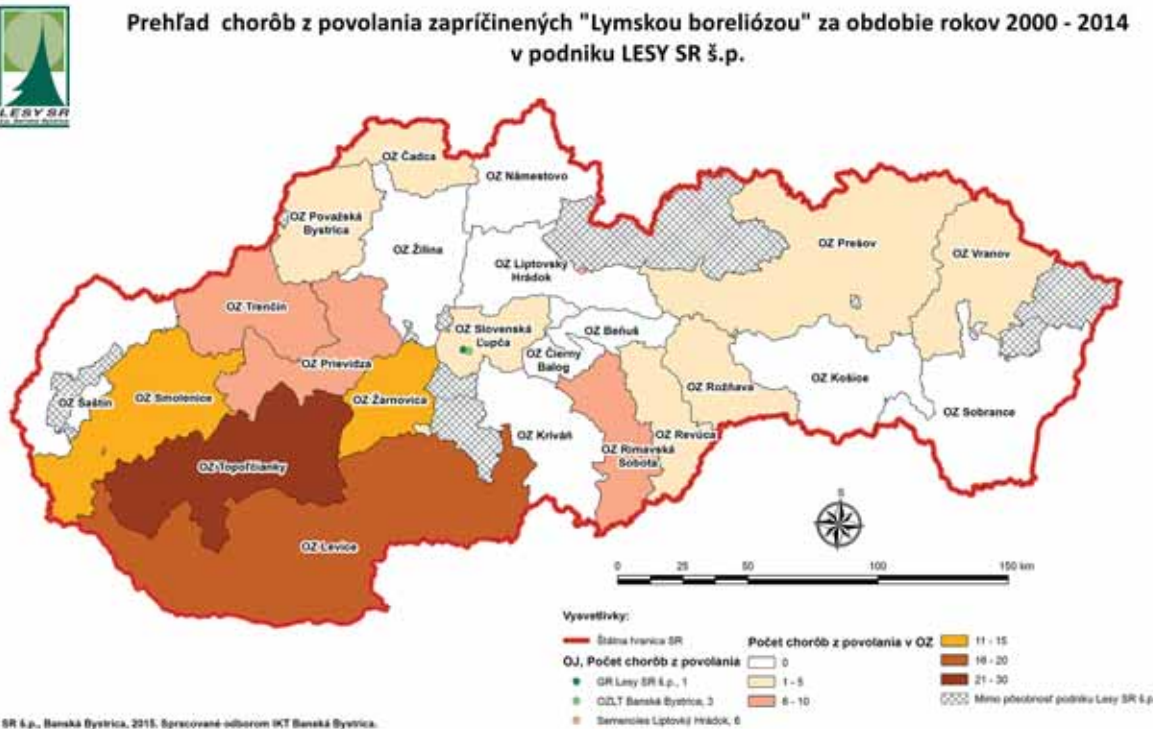
kliešťom balíčku. V prípade reakcie postihnutého miesta navštíviť svojho lekára. Čo sa týka evidencie je potrebné zaklieštenie zaevidovať v evidencii drobných úrazoch v zmysle podnikových predpisov. Okrem toho každá prevádzka, v našom prípade OZ musí mať vypracovaný prevádzkový poriadok na prácu s biologickými faktormi schválený jednotlivými Regionálnymi úradmi verejného zdravotníctva, v ktorom okrem iných biologických faktorov je uvedená aj lymfská borelióza, ale aj vírus stredoeurópskej klieštovej encefalitídy. S týmto prevádzkovým poriadkom musia byť oboznámení všetci zamestnanci.

Zanedbávanie liečby lymfskej boreliózy má za následok aj vznik choroby z povolania (CHP). Naš podnik od roku 2000 eviduje cez 100 chorôb z povolania zamestnancov z titulu lymfskej boreliózy. Najviac zamestnancov je postihnutých vo funkcii lesník, robotnícke povolania a nakoniec ostatní zamestnanci. Podľa závodov najčastejší výskyt tejto CHP je na OZ Topolčianky, Žarnovica a OZ Smolenice. V poslednom období sa početnosť tejto CHP pohybuje od tri do deväť prípadov ročne. Zamestnanci, ktorí majú túto CHP sú väčšinou schopní vykonávať pôvodné povolanie, sú ale prípady, kde toto ochorenie vo vyššom štádiu už nedovoľuje vykonávať pôvodnú prácu. Proti klieštovej encefalitídy majú zamestnanci možnosť sa zaočkovať v zmysle platnej kolektívnej zmluvy na vlastnú žiadosť u pracovnej zdravotnej služby alebo u svojho lekára. Toto očkovanie náš podnik preplatí v plnej výške. Očkovanie môžu absolvovať v pracovnej dobe. U tohto ochorenia zatiaľ neevidujeme CHP.

Marián Jagerčík
Referát BTS a PO

Prehľad chorôb z povolania zapríčinených "Lymfskou boreliózou" za obdobie rokov 2000 - 2014 v podniku LESY SR š.p.

© Lesy SR š.p., Banská Bystrica, 2015. Spracované odborníkom OZLT Banská Bystrica.

Dobrovoľníci opäť v akcii

Keď chceme zachovať lesy pre budúce generácie, treba lesy sadiť a odborne manažovať. Na začiatok si stačí vyhrnúť rukávy, zobrať náradie, sadeničky a s prácou v pomerne strmom teréne sa môže začať. Ale odhodlanie a zapálenie sa dobrovoľníkov pre dobrú vec je naozaj veľké. A tak vďaka spolupráci štátneho podniku LESY Slovenskej republiky a dobrovoľníkov z Kia rastie v Rybnej doline viac ako 1 000 nových stromčekov.

Výsadba stromčekov v obci Rajecká Lesná, na ktorej spolupracovali štátny podnik LESY Slovenskej republiky, Odštepny závod Žilina a spoločnosť Kia-Motors Slovakia, priniesla 18. apríla viac ako 1 000 stromčekov do Rybnej doliny. O to sa okrem zamestnancov štátneho podniku zaslúžilo najmä osemdesiat dobrovoľníkov závodu Kia so

svojimi rodinnými príslušníkmi. Lesní pedagógovia zo štátneho podniku pripravili pre deti náučný kvíz o prírode a hry v lese. Akciu svojou účasťou podporili aj príslušníci Krajského riaditeľstva Policajného zboru Žilina. Spoločnosť Kia realizuje dobrovoľnícke aktivity, do ktorých sa môžu zamestnanci zapájať na mesačnej báze. V mesiaci apríl bude závod participovať v projekte „Prilož ruku k (Vodnému) dielu,“ v rámci ktorého

sa v spolupráci so Žilinským samosprávnym krajom uskutoční čistenie okolia Vodného diela Žilina.

Výsadby stromčekov v Rybnej doline sa osobne zúčastnil i Seong-GyuLee, viceprezident i vedúci útvaru Administratíva spoločnosti KiaMotors Slovakia, ktorý na margo dobročinnosti povedal: „Teší ma, že dobrovoľnícka činnosť je medzi zamestnancami našej spoločnosti veľmi obľúbená. Zamestnanci v súčasnosti vypoľávajú v 17 organizáciách, ktoré sídlia v Žilinskom kraji. Účasť na filantropických projektoch či organizovanie vlastných dobročinných aktivít tvorí dôležitú súčasť našej firemnej stratégie, ktorá prirodzene vyplýva z viac ako desaťročného pôsobenia v žilinskom regióne.“

Výsadba stromčekov v obci Rajecká Lesná predstavuje len jednu z mnohých dobrovoľníckych aktivít zorganizovaných spoločnosťou Kia v tomto roku.

Jozef Bačé
(redakčne upravené)

hovorca spoločnosti KiaMotors Slovakia

Výstavy poľovných trofejí v očiach detí

Ľudia lovíli zver od praveku a tým si zabezpečovali nielen potravu ale aj kožušiny, z kostí si vyrábali nástroje i ozdoby. V súčasnej dobe má výraznú úlohu aj ochrana a starostlivosť o zver. Túžba nájsť, dotýkať sa a vidieť skutočného jeleňa, srnca, muflóna je skrytá skoro v každom z nás. Túžili sme po tom ako deti a mnohých tieto túžby neopustili doteraz. A práve na chovateľskej prehliadke trofejí poľovnej zveri na v Považskej Bystrici bolo malých nadšencov prírody a poľovníctva neúrekom. A neprišli sa len pozeráť. Čakali aj na vyhodno-

ukážka poľovných psov a použitie GPS pri dohľadávaní zveri.

Vyvrcholením výstavy bolo vyhodnotenie výtvarnej súťaže na tému „Príroda a poľovníctvo“, ktorá bola určená pre žiakov 3. a 4. ročníkov ZŠ. Dvadsať najlepších prác bolo 23.3.2015 vystavených na chovateľskej prehliadke a najlepším boli odovzdané ceny z rúk primátora mesta.

Tohtoročnú chovateľskú prehliadku trofejí poľovnej zveri na SOŠ v Považskej Bystrici

usporiadala Obvodná poľovnícka komora Považská Bystrica, regionálna organizácia SPZ „Stredné Považie“ v spolupráci s Lesmi SR, štátny podnik OZ Považská Bystrica.

Na záver môžeme povedať, že aj prostredníctvom chovateľskej prehliadky poľovných trofejí máme možnosť prihovoriť sa mladej generácii a podať jej pravdivé informácie o poľovníctve a o práci poľovníkov pri ochrane zveri.

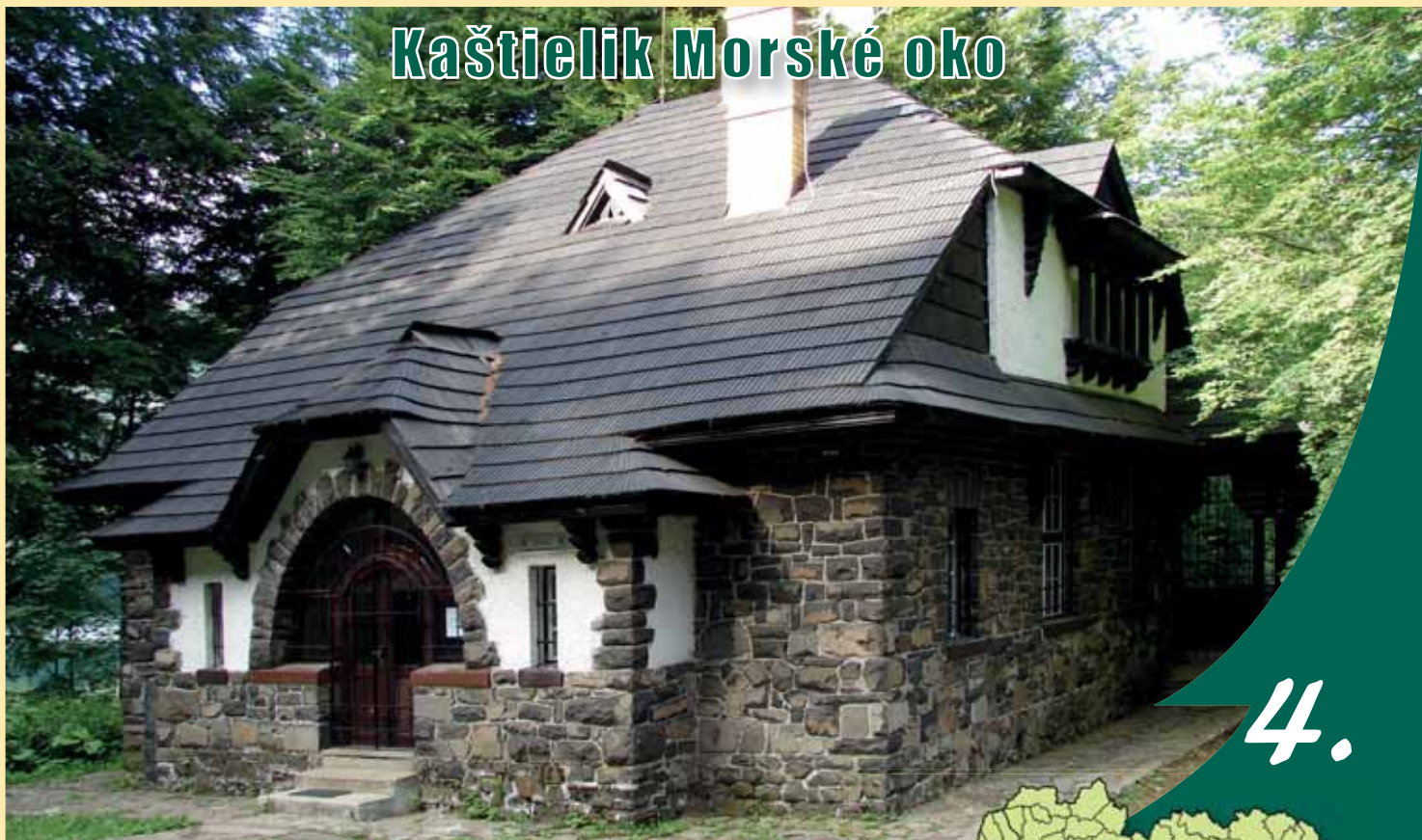
Eva Gabovičová,
lesný pedagóg OZ Považská Bystrica
(redakčne upravené)

tenie súťaže „Príroda a poľovníctvo“.

Výstavou sprevádzali mladých návštevníkov lesní pedagógovia z LESOV SR a vysvetľovali im, že cieľom poľovníkov nie je len lov zveri ale predovšetkým ochrana a starostlivosť o ňu. Lesníci deťom pripravili neobvyklé aktivity, kde mali možnosť započúvať sa do zvukov zvierat, overiť si svoje vedomosti pomocou múdneho povrázku, slovných prešmyčiek a didaktickej hry Logico Piccolo. Púťavou aktivitou bola

Kaštieľik Morské oko

4.

VÝZNAMNÉ
LESNÍCKE
MIESTO

LESY Slovenskej republiky, štátny podnik
Remetské Hámre,
Vyšná Rybnica,
okres Sobrance
(N 48°54'49,06", E 22°11'51,94")

www.lesy.sk

Budova Oravského komposesorátu

12.

VÝZNAMNÉ
LESNÍCKE
MIESTO

LESY Slovenskej republiky, štátny podnik
OZ Námestovo
Stará prefektúra 13
027 41 Oravský Podzámok

www.lesy.sk

Kaštielik Morské oko

Stavba patrí k najkrajšie situovaným lesnickým objektom na Slovensku. Kaštielik bol vybudovaný v roku 1924 z podnetu grófkы Gladys Vanderbilt-Széchenyi na

brehu Morského oka - najväčšieho nekrasového jazera v Karpatoch v nadmorskej výške 618 m n. m., ktoré až do roku 1945 bolo jej majetkom. Dôvodom výstavby kaštielika bola práve choroba jej dcéry, ktorá sa tu úspešne liečila. Materiál na stavbu bol dopravovaný „na drevenke“ – dubových žliabkovaných kolajniciach. Kamenárske práce robili majstri zo Sniny. Tento objekt neskôr tiež slúžil ako poľovnícka chata. Grófkы Széchenyi založila v okolí jeleniu, srnčiu aj zubriu obo-

ru. Osvietenecá grófkы (v Remetských Hámroch založila doječský ústav) a vybudovaním hrádze sa pričínila o zväčšenie hladiny jazera z pôvodných 7 ha na 13,8 ha, a jeho hĺbka dosahuje 25 m. Pôvodný význam tejto historickej stavby sa rozhodli obnoviť až štátne lesy, ktoré ju prevzali do svojej správy v roku 1979. Posledná rekonštrukcia kaštielika pod vedením LESY SR sa uskutočnila v roku 2005. Zrekonštruovaný kaštielik pri Remetských

Hámroch sa v súčasnosti využíva ako reprezentatívna lesnická chata štátneho podniku LESY Slovenskej republiky, slúžiacia aj verejnosti s kapacitou osem osôb.

Kaštielik Morské oko bol vyhlásený za významné lesnické miesto 8.11.2007

Budova Oravského komposesorátu

Za zásluhy v boji proti Turkom daroval v roku 1606 cisár Rudolf hrad Oravu s panstvom Jurajovi Thurzovi. Ten svoje dedičstvo podmienil zásadou nedeliteľnosti

majetku, a tak jeho sedem dcér s manželmi vytvorilo spoločenstvo vlastníkov pozemkov a ostatného majetku panstva, neskôr Oravský komposesorát. Ten celkovo spravoval územie s rozlohou výše 200 000 ha. Budova prefektúry na námestí v Oravskom Podzámku bola postavená v r. 1797, kedy ťažbou a predajom dreva výrazne vzrástol zdroj príjmov komposesorátu. Budova sa stala centrom správy komposesorátu, sídlila tu prefektúra a neskôr riaditeľstvo.

Oravský komposesorát zanikol po 2. svetovej vojne.

Budovu prefektúry, ktorá je národnou kultúrnou pamiatkou, v 19. storočí upravenú do klasicistickej podoby, kompletne obnovili až v roku 1996 Štátne lesy - OZ Námestovo. Sú na nej osadené dve bronzové pamätné tabule s reliéfnymi portrétmi. Jedna je venovaná lesmajstrovi Rowlandovi (1814-1888) pri 160. výročí jeho narodenia.

Ten sa počas svojho pôsobenia vo funkcii lesmajstra v r. 1864-1883 zaslúžil o mimoriadny rozvoj lesov Oravy. Druhá je venovaná Ing. Andrejovi Kavuljakovi (1885-1957), historikovi a priekopníkovi dejín lesníctva, ktorý tu v prvej polovici 20. storočia pôsobil.

Budova Oravského komposesorátu bola vyhlásená za významné lesnické miesto 8.8.2008.

Nájazdy ľuďí na medvediu poživeň

Už v skorú jar prírodu výrazne poškodzujú zberači liečivej rastliny

Nedlho potom, čo odkvitnú v prírode prvé jarne kvietky – snežienky, na vlhkých lesných úbočiach i vo výmoľoch blízko studničiek a potokov sa hlási k životu iná zeleň, liečivá rastlina – cesnak medvedí.

Hoci aj v našich horách v masíve Kojšovskej hole, vo Volovských vrchoch sa už dávnejšie „zabývali“ medvede a máme viac lokalít cesnaku medvedieho, pochutnať si na tejto prečistujúcej jarnej dobrote som macov nepristihol zatiaľ ani raz. Hoci som v lese ako bývalý lesník, dnes dôchodca a peší turista, denne. Stopky menších i väčších ratíc a trus i spasené rastlinky usvedčujú z návštevy lokalít cesnaku skôr jeleniu a srnčiu zver.

Lokality cesnaku medvedieho v okolí našej horskej obce /jej názov zámerne neuvádzam/ však najviac trpia masovými nájazdmi ľudí. Jednotlivé miesta, na ktorých liečivku trhajú, vyzerajú najmä po víkendových dňoch akoby nimi prešlo stádo diviakov. Lokalita ušliapaná, rastlinky výrazne preriedené, veľa takých, ktoré ľudia vytiahli s cibuľkou, ponechané na zemi. Najväčšia škoda však vzniká, keď sa v pokročilejšom štádiu rastu cesnaku medvedieho, približne v máji, trhá s listami aj kvetná stonka, kde sú drobné semienka nových rastliniek, ktoré zabezpečia obnovu porastu liečivej rastliny v budúcom roku. Práve z tohto dôvodu v lesnom chotári našej obce už vinou ľudí nadobro zaniklo viac lokalít tejto vzácnej rastliny.

Znepokojujúci je fakt, že ľudí s veľkými košíkmi, nákupnými vozíkmi i ob-

jemnými plecniakmi najmä z neďalekého krajského mesta Košice rýchlo pribúda. Tým pribúda aj ľudskej drzosti, necitlivosti, chamtivosti. Natrhať čo najviac, aby bolo aj na predaj na trhovisku. Nedávno takí suverení vylomili na rampe pri vstupe do jednej doliny zámok a autami vošli hlboko do lesa, kde sa práve liahnu mláďatá viacerých druhov zveri.

Honbu, či priam masový ošal po cesnaku medvedom spôsobili najmä v poslednom období reklamy a články vo viacerých novinách, časopisoch i v rozhlase, kde sa propagovali jeho liečivé účinky. Ľudia uverili, každý chce byť zdravší. V situácii dýchavičnosti slovenského zdravotníctva sa chytáme každej slamky! Nemalo by to však byť na úkor prírody!

Na obranu cesnaku medvedieho pred jeho devastačným zberom však treba povedať aj to, čo v novinách, časopisoch ani v rozhlase nebolo: že táto lesná bylina môže zdravie človeka aj poškodiť, ba ohroziť na živote. Dozvieme sa to však až vtedy, keď liečivú silu prírody dobre poznáme. A problém zažijeme na vlastnej koži. Pri konzumácii surového cesnaku medvedieho je riziko podráždenia žľázka či pankreasu, ba sú známe prípady prudkého zápalu týchto orgánov, keď išlo lekárom o záchranu života. Bylinu by nemali užívať ani ľudia s nízkym tlakom krvi, ktorý sa konzumáciou cesnaku môže ešte dramaticky znížiť a dôjde k zástave srdca. Množstvo, ktoré môže ohroziť zdravie, je individuálne. Menej nebezpečný je vo varenom jedle, no tam sa účinky rastliny strácajú, prítomná zostáva iba slabšia aróma. A liečivý účinok cesnaku medvedieho sa znižuje aj zmrazením surových listov.

Medvede by si mali vo svojom domove konečne urobiť poriadok... A každú jar spustošený les však nesmie nechať lahostajnými najmä lesníkov.

Ladislav Malák

Foto: zdroj internet

Prečo mám rada les?

Ľuba Milánová

vedúca Lesníckeho a drevárskeho múzea vo Zvolene

Na prvý pohľad jednoduchá otázka. Máte pocit, že odpoveď bude jasná a krátka, ale keď začnete slová dávať na papier, všetko je inak. Prečo vlastne mám rada les? Asi preto, že si uvedomujem jeho hodnotu, krásu a význam pre svoj život. Od detstva som ho mala vo svojej blízkosti. Na dedine, kde som vyrastala, bolo samozrejme chodiť do lesa s rodičmi, kamarátmi, s učiteľkami.... les bol akousi prirodzenou súčasťou môjho životného priestoru, v ktorom som sa pohybovala a kde mi bolo dobre. Ani neviem, prečo sa vlastne tá intenzita pobytov v lesnom prostredí začala postupne znižovať. Štúdium v meste, rodičovské a pracovné povinnosti, otvorenie hraníc a možnosť viac cestovať do zahraničia, k moru...

Postupne sa mi ale les opätovne intenzívnejšie vracal do života: najskôr cez svojho zamestnávateľa Vlastivedné múzeum, ktoré sa zmenilo v deväťdesiatych rokoch minulého storočia na špecializované celoslovenské Lesnícke a drevárske múzeum a naplno v roku 2003, kedy som dostala možnosť od LESOV Slovenskej republiky napísať ich reprezentatívnu publikáciu venovanú histórii štátnych lesov. A pri jej tvorbe nepostačoval len výskum literatúry a archívnych prameňov, ktoré sa venovali dejinám lesníctva, ale bolo potrebné siahnuť aj po lesníckych slovníkoch, prečítať odbornú lesnícku literatúru, aby som ako vyštudovaná historička aspoň sčasti spoznala a pochopila predmet a náplň lesníckej hospodárskej činnosti. A tak sa mi podarilo „uvidieť“ tú obrovskú silu, ktorú les v sebe má, tú rozmanitosť ktorú poskytuje, tú životodarnosť, ktorou disponuje, tú prirodzenú krásu, ktorú nesebecky rozdáva a tie možnosti, ktoré človeku ponúka. Niekedy mi tak napadá: vidia to všetci alebo len niektorí vyvolení (napr. lesníci) majú túto výhodu? Som rada, že som medzi vyvolenými, pretože to nesmierne obohacuje môj život.

S úctou k lesu

Ľuba Milánová

Zelený objektív 2014

Apríl patrí v Lesníckom a drevárskom múzeu už tradične výstave s názvom Zelený objektív. Výstava, ktorú organizujeme v spolupráci so Združením zamestnávateľov lesného hospodárstva na Slovensku a Združením lesníčiek, prezentuje najlepšie fotografie z rovnomennej súťaže mladých fotografov na tému les. Súťažou sa snažíme podporiť mladé talenty, pozdvihnúť ekologické povedomie verejnosti, ako aj poodhaliť krásu ukrytú v lese. Tohoročná výstava Zelený objektív 2014 uzatvára už jej štrnástu kapitolu.

Po vytrvalom rozvoji súťaže od jej vzniku až do dnešných dní môžeme so súčasným stavom Zeleného objektívu vysloviť spokojnosť. Pozoruhodná je predovšetkým účasť: do posledného ročníka sa zapojilo 331 súťažiacich, z toho 164 žiakov základných škôl a 167 študentov stredných škôl. Aj v počte fotografií mierne prevládali študenti stredných škôl, ktorí

Peter Hlava – Snežná krajina I. (2. cena, stredné školy)

Marián Valovič ml. – Lesné nálady II. (1. cena, stredné školy)

ich poslali 499, kým žiaci základných škôl súťažili so 440 fotografiami. Medzi súťažiacimi sa našiel aj jeden kolektív so štyrmi snímkami, takže celkovo sa v štrnástom ročníku Zeleného objektívu zišlo 943 súťažných fotografií.

Rovnako potešiteľná je aj kvalita a rôznorodosť súťažných prác. Zo žánrového zamerania prevládala fotografia dokumentárna. Námetovo je tradične málo zobrazovaná tematika činnosti človeka v lese, u niektorých autorov však zaujala portrétna fotografia. Oživením boli viaceré fotografie s cieľom výtvarného spracovania predlohy. Kladne možno hodnotiť zastúpenie všetkých foriem zobrazenia od celku cez polocelok, detail až po makrofotografiu. Z formálneho hľadiska absolútne dominuje farebná digitálna fotografia.

Aj keď z tematického, obsahového a technického hľadiska sú súťažné fotografie primerané vekovým kategóriám, mnoho fotografií bolo na veľmi dobrej úrovni a výber na ocenenia aj výstavu bol náročný. Nakoniec sa hodnotiaca komisia pracujúca v zložení Jozef Fašanga (predseda), Vladimír Čaboun a Boris Pekarovič (členovia), rozhodla oceniť šesť súťažiacich. V kategórii žiakov zá-

kladných škôl získala za fotografie Zimný príbeh a Poľná cesta prvú cenu Natália Uhrinová, druhá bola Lenka Miličková s fotografiami Šarlotina pavučinka, Životodarná tekutina a Tu som doma ja a tretie miesto obsadila Alica Vodrážková s fotografiami Dve muchotrávky a Lesná rodinka. V stredoškolskej kategórii sa najlepšie umiestnil Marián Valovič ml. s trojdielnym cyklom fotografií Lesné nálady, druhý skončil Peter Hlava s dvojicou fotografií Snežná krajina I a II. a pomyslenú bronzovú medailu získal Martin Prievalský s fotografiou Zrkadlenie skokana.

Na záver možno konštatovať, že ako súťaž, tak aj výstava plnia svoje úlohy dobre. Súťaž poskytuje podnety k rozvoju umeleckého nadania a estetického citenia súťažiacich, „núti“ ich častejšie navštevovať les a prírodu, zaujímať sa o veci okolo seba. Výstava dáva súťažiacim možnosť porovnať úroveň ich tvorby s rovesníkmi, organizátorom prináša radosť z krásnych fotografií a návštevníkom ponúka príjemný kultúrny zážitok.

Marek Vanga
LaDM Zvolen

Natália Uhrinová – Zimný príbeh (1. cena, základné školy) ►

Symbol intenzívneho budovania slovenského lesníctva

Dr. Ing. Ľudovít Macko - 120. výročie narodenia

Jeden zo zakladateľov československej lesodohľadacej služby, Dr. Ing. Ľudovít Macko sa narodil 31.8.1895 v Liskovej pri Ružomberku v rodine kováča, kde absolvoval základné vzdelanie. Gymnázium absolvoval v blízkom Ružomberku (1916). Študijné obdobie mu prerušila I. svetová vojna, ktorú prežil ako delostrelecký dôstojník na južnom fronte. Po presťahovaní štiavnickej Akadémie v roku 1919 do Šopronu prešiel na Lesnícky odbor Českého vysokého učenia technického v Prahe (1920). Tu medzi prvými Slovákami dosiahol aj titul doktora technických vied za dizertačnú prácu „Lesy a lesníctvo v urbárskej spoločnosti“ (1933). Pôsobil tu aj vo vysokoškolskom spolku Detvan. V októbri roku 1919 ako delegát fakultného spolku poslucháčov ČVUT v Prahe sa zúčastnil slávnostného otvorenia Československej štátnej vyššej lesníckej školy v Banskej Štiavnici. Zomrel v Bratislave 5.6.1990 vo veku nedožitých 95 rokov. Pochovaný je v Spišskej Teplici.

Jeho prvým pracoviskom bola Lesná dohľadacia služba v Rimavskej Sobote, neskôr pokračoval na Lesnom inšpektorate v Košiciach, potom v Poprade. Ako mladý asistent v roku 1922 na porade zástupcov lesnej dohľadacej služby s predstaviteľom Expozitúry Ministerstva zemedelstva v Trenčianskych Tepliciach obhajoval slovenské nároky na vysokú lesnícku školu, ktorá sa presťahovala do Šopronu. Ostal však osamotený, ani ve-

rejnosť ani odborné kruhy sa o túto myšlienku neusilovali. Svojou pracovitosťou a odbornou úrovňou sa vypracoval na výborného administrátora, a preto bol preložený na pražské Ministerstvo zemedelstva. Ale už v roku 1934 pracoval na lesnom oddelení celoslovenského Krajského úradu v Bratislave a v roku 1937 sa stal prednostom lesodohľadacej služby na tomto úrade. Za svojho pôsobenia venoval všetky svoje sily a um vybudovaniu štátneho dohľadu nad lesmi a zdokonaľeniu štátnej správy na Slovensku. Počas

bratislavskej služby sa aktívne podieľal s prof. Hroncom a prof. Kriškom na založení Lesníckeho odboru na SVŠT v Bratislave. Za Slovenského štátu pôsobil na Župnom úrade v Trenčíne (1940–1945), po skončení vojny sa vracia ako prednosta lesodohľadacej služby na Slovensku do Bratislavy.

V roku 1945 ho Slovenská národná rada poverila k práci v lesodohľadacej službe na formujúcom sa Povereníctve pôdohospodárstva a pozemkovej reformy. V tomto období sa podieľal na skompletizovaní predvojnového projektu Dr. Domina a Ketnera a odovzdal ho komisii poverenej vyhlásením Vysokých Tatier za národný park. V roku 1951 odchádza na dôchodok. Ako dlhodobý skúšobný komisár a neskoršie predseda odborných praktických lesníckych skúšok má Dr. Macko nemalú zásluhu na pozdvíhnutí odborných znalostí lesníckych kádrov na Slovensku. Zastupoval slovenské lesníctvo i v lesníckych organizáciách, či to bola Ústřední jednota československého lesníctví, Československá matica lesnícka a pod. Bol členom II. odboru československej poľnohospodárskej akadémie. Na dôchodku pripravoval s Ing. Matejom Benčíkom históriu štátnej správy lesov na Slovensku. Bol mimoriadne činným lesníckym publicistom v lesníckej periodickej i odbornej tlači.

Viliam Stockmann

Lesníkov z Fínska a Írska láka slovenské lesníctvo

Koň v lesnej prevádzke bol pre nich hotový zázrak. To, že o slovenské lesy a lesníctvo je záujem aj v zahraničí, potvrdila aj návšteva írskych lesníkov minulý rok v októbri a fínskych lesníkov začiatkom mája. Tieto skupinky každoročne navštevujú jednu z krajín Európy a zaujímajú sa o históriu a súčasný stav lesov, lesníctva, technológie a i.

Plán ich cesty bol plný zaujímavých aktivít, medzi ktoré patrila návšteva Tatranského národného parku a zaujímali sa o vývoj porastov po víchrici z roku 2004, návštevu OZ Semenoles lúštiarne a lesnej škôlky, návštevu Španieľ doliny - banickej obce, Lesníckeho skanzenu v Čiernom

Balogu či Polovníckeho zámočku v Topoľčiankach.

Sklamanie zo stavu tatranských le-

sov, ktoré mali možnosť na vlastné oči vidieť obe skupinky, neostali bez otázky – ako slovenskí lesníci a slovenský štát dovolil, aby došlo k takejto degradácii. Nasledovalo vysvetlenie, že súčasný stav porastov vo Vysokých a Nízkych Tatrách je aj výsledkom bezzásadovosti a angažovania sa mimovládnych „eko a environmentálne“ orientovaných nešťastných organizácií.

Rozpaky z toho, čo mali možnosť vidieť, sme sa znažili zmierniť bohatým programom, ktorý pre nich zabezpečovali viacerí zamestnanci štátneho podniku LESY Slovenskej republiky.

-as-

Zážitky skippera

Sme ľudia, ktorých spojili modré diaľavy s bielymi plachtami na horizonte, večere v zátokách, keď sa blankytná obloha okolo zlatistého slnka sfarbuje do červena a šum mora pomaly strieda vyhrávanie cikád, dlhé rozhovory pri svite hviezd a tiché rána, keď ranné zore pomaly dvíha nočnú oblohu a slnko rannými lúčmi nás pomaly zohrieva a prebúdza zo sladkého spánku. Niekedy obloha potemnie a nárazy vln, rozbijajúce sa o provu trieda slaná triešť bodajúca nás do tváre, studený vietor hrajúci na vantoch zalieza až pod kožu, praskot lán navinutých na vinčoch duní loďou letiacou po temnej hladine rozbúreného mora...

Sústredenie sa za kormidlom v rade pred čerpacou stanicou

Bol piatok posledný deň plavby a potrebovali sme sa preplaviť z mestečka Osor na ostrove Cres do Puly na Istrii.

Odrazili sme. Našli sme druhú posádku v blízkej zátokke a uviazali sa o ich loď. Na susednej lodi bolo veselo, raňajkovali a pripravovali sa vyplávať. Jeden člen posádky srandoval a len tak poznamenal, že počúval predpoveď, kde hlásili, že má fučať juh (bolo to JUGO) o sile 20 knt, v nárazoch do 30 knt. Boli sme v závetrí, nejako mi to nedošlo a nepripadalo ako nevhodné počasie na vyplávanie. Na susednej lodi refovali hlavnú plachtu. My sme vyplávali s plnými plachtami pozrieť sa na zakotvenú nákladnú loď, ktorá bola po ceste.

More bolo pokojné, vlny do metra, zamračené. Minuli sme nákladnú loď, susedia išli viac vľavo v závetrí pobrežia, inak naokolo v našom kurze som nevidel žiadnu jachtu. Akurát sme stretli ďalšiu väčšiu nákladnú loď, ktorá išla oproti nám a pokojnou plavbou nás minula. Susedná loď zmizla.

Predpoveď počasia sa začala naplňať. More začalo byť nepokojné, vlny sa začali zväčšovať, vietor kde tu dosahoval hodnoty 20 knt. Sem tam nás pokropila slaná sprška z vrcholku vlny. Trochu sme zrefovali plachty. Obloha a more sa sfarbilo do tmavomodra a všetko potemnelo,

v diaľke bolo vidieť, kde tu biele vrcholky vln. Niektorí členovia posádky zneisteli. Čím sme boli ďalej od pobrežia, tým sa počasie zhoršovalo, vlny začali rásť a my sme boli čím ďalej osamelejší.

V diaľke bolo vidieť závoje prehánok tiahnucich sa už po hladinu mora. Kde tu zapršalo, obliekli sme si vetrovky. Vlny sa začali pohrávať s našou loďkou. Videl som, že niektorí začali mať obavy. Vietor začal fúkať intenzívnejšie, prevládala sila 20 knt, kde tu v nárazoch udrel aj okolo 26 až 30. To už vlny narástli, že som mal problém sledovať kurz, vietor a valiace sa vlny. Keď nás prekvapila vlna zľava zozadu a boli sme na pol mokří, začal som mať obavy.

Žiadna loď na blízku, tak som si myslel, že som sám, neznalý pomerov, vyrazil nerozvážne na more. To už boli vlny trojmetrové a boli sme po ďalších sprškach kompletne mokrý. Hluk mora a vetra sa zvyšoval. Keď som niečo potreboval povedať, musel som kričať aby ma posádka počula.

Nemini nás ani prehánky. Mali jedinú výhodu. Voda bola sladká a more bolo pokojnejšie. Ale občas som v

nich videl len na pár metroch. Zlé bolo to, že keď som išiel po kurze, vlny sa na nás valili z ľavoboku kolmo na náš smer plavby, čo sa mi zdalo nebezpečné. Tak som tam kľučkoval a snažil sa ísť ďalej. Vlny už boli väčšie ako tri metre, dovolím si tvrdiť, že tam boli intervaly s tromi, štyrmi vlnami do päť metrov a išli husto za sebou. Loď sa medzi nimi úplne strácala, ako v hlbokom údolí. Keď sme prechádzali cez ostré hrebene, pripadal som si ako na vrchole hrebene medzi strmými zrázmi vedúcimi do údolí. Nechápem, ako mohla byť vlna taká strmá, a tiež výška vlny podľa mňa nezodpovedala sile vetra.

Raz nás jedna väčšia vlna prekvapila z boku, pobrala všetko z paluby čo nebolo dobre pripevnené. Stihol som sa iba letmo obzrieť doprava, v mori, niekoľko metrov od lode plávalo zopár drobností

a niečo väčšie, modré. Na okamih som strpol, či niekoho nezmiatlo z paluby. Ale všetci majú červené vesty a toto je modré. Bolo to igelitové vreco. Zbavili sme sa neekologicky odpadkov, čo už, nebol čas to riešiť. Po chvíli som zistil, že vlna zobrala aj to, čo bolo pripevnené, teda aj môj ďalekohľad, ktorý bol priviazaný o stĺpik kormidla. Povedal som si, dobrá cena, bol som rád, že mám na palube aspoň všetkých členov posádky.

Niekoľkokrát sme refovali plachty, až nám z nich trčali iba malé vreckovky. Vietor už dosahoval 30 knt, v nárazoch 40 knt. Držal som sa zubami nechtami kormidla a mal s ním plno roboty. V nárazoch vetra sa jachta párkrát poriadne naklonila. Plachty sme úplne zrefovali a naštartovali motor.

Otočili sme sa viac po vetre na sever s úmyslom čo najskôr dosiahnuť pobrežie. Keď sme sa priblížili tak, že som videl, ako sa vlny v obrovských gejzíroch rozbijajú o pobrežie, usúdil som, že je to blbosť, hľadať v mne neznámom pobreží útočisko v zátokke. Otočil som to radšej späť na našu pôvodnú trasu.

Husté závoje dažďa halili okolie do šera. Bola to stále divočina, ale nám sa trochu zlepšila nálada, lebo sme v diaľke občas uvideli dve-tri jachty. Boli ako príznaky, ktoré sa vynorili z údolí vln, s minimálne zrefovanými plachtami kĺzali zľahka po vlnách. Posádka v kokpíte sa skoro ani nepohla a za chvíľu mizli v závoch dažďa. S počasím nemali problém, dokonca som mal dojem, že ich plavba očividne baví. Že by si sem prišli zašportovať? Loď bola nestabilná, preto sme opäť vytiahli trochu plachty.

V diaľke som skorej vytušil ako uvidel maják Porer. Už sme boli všetci unavení a mokří. Voda sa prevažovala cez palubu striedavo zo všetkých smerov a sem tam zabľúdila aj do podpalubia. More a vietor hučali, vlny sa na vrchole penili a prevažovali. Zo všetkých síl som zvieral jednou rukou kormidlo, druhou som sa držal stĺpika kormidla aby som nezletel z nôh alebo z paluby.

Raz ma vlna tak zaskočila, že som sa nablízko a natvrdo zoznámil s palubou. Na okamih som bol otrasený a aj

Plavba v slabom vetre s „plným prádlom“

Plavba na rozbúrenom mori

dnes si spomínam na ten pohľad z paluby na prázdne miesto za kormidlom. Ihneď som sa pozbieral a postavil naspäť za kormidlo aby som otočil loď do správneho smeru.

Mal som všetkého plné zuby a chcel som spolu s ostatnými aby sme to mali rýchlo za sebou. Najbližší breh bol ten, na ktorom stál maják, tam sa pristáť nedalo, museli sme ísť ďalej. Žiadna prestávka, cik pauza alebo timeout na kávičku. Žiadny odдых, treba bojovať ďalej. Vlny, vietor, dážď, chlad a vyčerpanosť sa stupňovali. Kľúčovali sme pomedzi vlny, štvrali sa na ich hrebene, kolmo aj pod ostrým uhlom, podľa toho, ako som stíhal sledovať prichádzajúce vlny a otáčať loď do najlepšieho smeru.

Dokedy ešte? Keď sme minuli maják, situácia sa trochu zmenila. Jednak sme zase zostali sami, jachty tak ako sa zjavili, aj sa nečakane odtrhli, jedna sa vrátila nazad, išla si ešte asi „zajachtať“, jednak sme sa otočili po vetre a vlny na nás išli zozadu.

Zalievali nás prívally dažďa tak hustého, že som občas videl na pár metrov. Boli sme ale ďaleko od brehu a jeden člen posádky kontroloval polohu dole v kabíne pomocou GPS. Bolo to únavné, naokolo sme videli len more, more a závoje dažďa. Po čase som začal na pravo rozoznávať v dialke útesy a spenené more narážajúce do pobrežia.

Pomaly sme sa približovali k cieľu. Zrazu som začul zozadu hukot a zároveň sa začala jachta prudko dvíhať. Vyčítal som, ako sme

Plavba bola pokojnejšia, nenakláňali sme sa tak z boku na bok, ale pozdĺžny náklon bol chvíľami dosť zaujímavý. Ponad kokpit a nadstavbu som sa striedavo pozeral do mrakov alebo do údolia vln. More a okolie zozelenelo. Skúšal som plavbu na motýľa. Celkom sa mi to darilo. Občas sa ešte dovalili dve tri väčšie vlny, ktoré skúšali našu ostražitosť a odolnosť jachty.

že to bol posledný pokus, keď mám more ukázalo svoju silu.

V dialke sme uvideli prvé jachty idúce oproti. Ukazujeme im, že podmienky sú super. Nadšene a s uznaním nás zdravia. Ako sme sa približovali k zálivu vedúceho k Pule, vietor a vlny sa zmierňovali. Akonáhle sme zahli za vlnolam, more sa pomaly upokojovalo. Bola to už pohoda. Mokří a unavení, ale šťastní, že sme to absolvovali s minimálnymi materiálnymi stratami. Zbalili sme záchranné vesty, zrefovali plachty a pomaly sme príplávali do prístavu. Druhá loď tam ešte nebola. Kapitán je skúsený, určite sa dade zašil. Ešte doplniť palivo. Aká bola naša radosť, keď sme zbadali približovať sa susedov. Takže sa nezašli a plávali za nami.

Na móle sme sa s veľkou radosťou zvalili. Boli možno ešte radšej ako my, že nás vidia živých a zdravých. Hneď sme to aj zapili. V zapätí sa objavili chlapi z char-

Kapitán a kormidelník

Oprava windmetra v 18 m výške

sa začali natáčať doľava a nakláňať na pravobok, akoby more chcelo niekoho z nás vyhodiť cez palubu. Strhol som kormidlo prudko doprava. Jachta sa prestala otáčať, ale náklon sa ďalej zvyšoval a my sme sa hľadeli cez pravobok rovno do tmavého mora. To musím zvládnuť! Nieкто na mňa niečo kričal. Aj keď bol odo mňa nejaký meter, pre hukot som mu nerozumel. Kormidlo zabralo, začali sme sa otáčať. Keď nás zalial vrchol vlny, už sme sa po nej šikmo klzali dole. Dúfam,

trovky. Chceli si prehliadnuť loď. Vôbec im nevadilo, že je tam binec a moko. Ani škody ich dáko nezaujímali. Druhá loď mala malé škody. Mal som dojem, že majú radosť, keď sa im vrátila celá a „nepoškodená“ jachta. Posádka nám prezradila, že keď sme sa pred búrkou rozdelili, išiel do závetria zrefovať viac plachtu a vyloviť gumák, ktorý stratili. A tiež, že mal skipper prvýkrát v živote na sebe záchrannú vestu.

Spáchali sme dáku hygienu, prešli sme do suchého a išli to patrične oslaviť. Keď popri reštaurácii s hukotom prefrčal kamión, poniektorí sa strhli v obave, že sa na nás valí veľká vlna. Bolo veselo a musím uznať, že som sa po dlhšej dobe pár hodín nenudil a bojoval o prežitie. Zato zážitok to bol na nezabudnutie. Tu som zistil, že mora, búrok, vln a pod. sa netreba báť, ale treba mať pred nimi rešpekt a úctu. S dobrou posádkou a pevnou loďou sa dá zvládnuť aj ťažká situácia.

V noci búrka pokračovala, ale na nás to už netýkalo. Na druhý deň sme sa zbalili a upaľovali domov.

Pavel Gertli

Maďarskí lesníci „cestári“ počas študijnej cesty obdivovali techniku a význam OZLT

Zoznámiť sa so situáciou sprístupňovania lesov u štátneho podniku LESY Slovenskej republiky, s lesnou cestnou sieťou a novými metódami v oblasti rekonštrukcie lesných ciest sa prišli lesníci z maďarského Krajinského lesníckeho spolku (OEE), zo Sekcie sprístupňovania lesov. Cestné frézy, ukážky nasadenia lesnej techniky, údržba okrajov lesných ciest s využitím štiepkovacej techniky a popri tom ukážky ťažby harvestermi, ukážky zrekonštruovaných ciest a sprievodné aktivity boli súčasťou programu trojdňovej exkurzie.

Exkurzia začala základnými informáciami a inštrukciou na OZ v Leviciach. Predstavenie celého štátneho podniku LESY SR, stavu lesnej cestnej siete a realizované investičné aktivity prezentoval v František Král, projektový manažér z odboru projektov EÚ, potom Otto Uhrin riaditeľ Odštepne závodu Levice, ktorý má s maďarskými partnermi už dlhoročné kontakty, najdlhšiu hranicu spoločného obhospodarovaneého územia a úspešne zrealizované dva projekty z Programu cezhraničnej spolupráce HU-SK 2007-2013. Trojdňový pripravený program a vykonávané činnosti i význam OZ Lesnej techniky, ako vnútropodnikového dodávateľa služieb v hlavných lesníckych činnostiach predstavil riaditeľ Miroslav Slotta.

Prvý deň začali odborné ukážky v teréne na Lesnej správe Pukanec prehliadkou zrekonštruovanej lesnej cesty Studienec, prostredníctvom modernej a u

OZLT novej techniky – nasadenie súpravy cestných fréz (RBM + SP-21) pri reprofiliácii lesnej cesty. Keďže so stavom lesnej cestnej siete úzko súvisí aj údržba lesných ciest, mohli si účastníci pozrieť ukážky nasadenia lesnej techniky – stínaciu hlavicu Naarva Grip 1500-25 (na podvozku LKT 82 C) s nadväzujúcou prípravou energetického dreva a štiepkovací uzol (nosič Grizzly DT + štiepkovač Erjo), v procese výroby drevných štiepok – aj v rámci údržieb lesných ciest. Okrem toho v blízkom lesnom poraste pracovala harvesterová technológia (harvester John Deere 770D + vývozná súpra-

meracími prístrojmi, s ktorými nie je problém presne zamerať, trasovať, ale aj zistiť pevnosť podkladu ciest a operatívne riešiť všetky potreby pri realizácii prác. Z OZ Levice, smerovali účastníci na stredné Slovensko, na územie OZ Slovenská Lupča do úplne odlišných podmienok, južných svahov Nízkych Tatier. Nasledovala ukážka nasadenia lesnej lanovky Larix 3T, v lokalite Moštenica. Ukážka lanovkovej technológie, v náročných horských podmienkach, bola pre maďarských lesníkov veľmi atraktívna, nakoľko podľa ich vyjadrenia, sa táto technológia vy-

užívajú u nich minimálne. Po turistickom zostupe a spoznávaní Horehronia ich tretí deň čakala už len nenáročná prehliadka Lesníckeho skanzenu vo Vydrove.

Maďarskí lesníci veľmi pozitívne hodnotili ukážky, trochu závideli modernosť a opodstatnenie OZ Lesnej techniky, ako jednej modernej firmy s veľmi dobrým strojovým zariadením a s bohatými lesníckymi skúsenosťami, ktoré je vidieť vo výborných výsledkoch práce.

Strihacia hlavica - ukážka

Cestná fréza

Cestná fréza

va JD 810D) v prebierkach listnatých dubových porastov.

Druhý deň sa začal odborný program návštevou zrekonštruovanej lesnej cesty Kolkáreň na LS Antol. Počas terénnej prehliadky a prejdzení si časti cesty sa mohli maďarskí lesníci zoznámiť s moderným vybavením OZLT - geodetickými a

Na záver mi dovoľte, ako jednému z organizátorov prípravy programu (23.-25.4.2015), poďakovať vedeniu OZ Lesnej techniky za zabezpečenie programu, vedeniu OZ Levice, OZ Slovenská Lupča a OZ Čierny Balog, ale i všetkým zúčastneným zamestnancom LESOV SR, š. p., za príkladnú reprezentáciu štátneho podniku LESY SR a šírenie dobrého mena LESOV SR a štátnych lesníkov nielen doma, ale i za hranicami našej vlasti.

František Král
Odbor eurofondov

Lesnícke dni krok za krokom

Práca s verejnosťou je neustály a nie vždy jednoduchý proces, o čom sa väčšina lesníkov presvedčila na vlastnej koži. Ale nie vždy je tomu tak. Sú aj veľmi príjemné akcie. Tešia sa na nás hlavne deti, ktoré pri hrách a vedomostných súťažiach často odpoveďami a šikovnosťou prekvapia aj svoje pani učiteľky. Najviac takýchto aktivít sa snažíme pripraviť v mesiaci lesov – v apríli počas Lesníckych dní.

alebo cielene ocitli na zvolenskom námestí. Počas programu okrem predstavených tradícií a rituálov poľovníckej kultúry Mariánom Čížom, či imitácii hlasov vtákov a cicavcov Jozefom Hlásnikom, prišli aj sokoliari a poľovnícke psy. Veľmi sa deťom páčilo sadenie stromčekov v stánku štátneho podniku LESY SR. Čo je pravda, nie je hriech, a prečo sa nepochváliť. Tento rok sa vo Zvolene však rekord v počte návštevníkov nelámal a ich menší záujem priniesol trochu sklamanie do radov hlavného organizátora

Národ nášho lesníckeho centra. Ale netreba vešať hlavy. Štart je síce dôležitý, ale rovnako dôležitý je tiež priebeh

nícke dni v Sobrance, ktoré spoločnými silami pod vedením Lucky Hankovej usporiadali štyri východoslovenské odštepne závody - OZ Sobrance, OZ Vranov nad Topľou, OZ Prešov a OZ Košice. Čo sa nepodarilo vo Zvolene to sa podarilo na východe a to doslovne. Na námestí to vrela deťmi, a keby prišli všetky súčasne, iste by sa sem nezmestili. Okrem 11 súťažných stanovišť, pripravili v Sobrance zaujímavé ukážky včelárstva, poľovníctva, prehliadky plemien poľných psov v pripravenom kruhu tak, ako sa to robí na skutočných výstavách psov, lesnú techniku, ktorú si deti mohli pozrieť a povozit' sa na nej vo svojom virtuálnom svete.

No nielen východ Slovenska záujmom zo strany škôl prekvapil. Na Revucke poľovnícke dni prišiel dvojnásobok predpokladaného počtu detí, a tak sa všetci lesníci a spoluorganizátori poriadne započítali. Obrovským záujmom bola najviac prekvapená najvyťaženejšia kolegyňa Evka Vavreková, v ktorej réžii to tu všetko fungovalo. Nielen včelích okuliarí a tykadiel,

Tie tohtoročné sa už tradične začali v centre Zvolene slávnostným otvorením na lesnícky vyzdobenom pódiu. Za bubnovania skupiny Tambores prešiel zástup lesníkov v slávnostných uniformách od Lesníckeho a drevárskeho múzea, čím upriamil pozornosť ľudí, ktorí sa či už náhodne

a ukončenie. A priebeh lesníckych dní dopadol na výbornú. Veľký záujem vzbudili Les-

ale aj netopierov, maľovaných žabiek, bolo odrazu plné námestie. A najväčší rad bol pred stanovišťom na výrobu pišťaliek. Tu by nestačilo ani desať, nie to štyri naozaj šikovné ruky.

Jedna strana v našom časopise je naozaj málo na to, aby sme podrobne spomenuli všetky akcie uskutočnené počas Lesníckych dní v Bratislave, Kežmarku, Lučenci a iných mestách, a tak sa tu chcem teraz všetkým kolegom v mene vedenia štátneho podniku LESY Slovenskej republiky poďakovať za námahu a úsilie, ktoré vynaložili pri príprave všetkých aktivít a podujatí ale hlavne za šírenie dobrého mena lesníkov a lesníctva.

Lesu zdar!

Vývoj lesného hospodárstva v Uhorsku v Rakúskej monarchii

Obdobie od bitky pri Moháči (1526) po dualizmus (1867) (5. časť)

Pokyny pre Hlavný komorský úrad v Banskej Štiavnici

Dvorská banská komora vydáva pokyny Hlavnému komorskému úradu v Banskej Štiavnici, v ktorých sa okrem iného v čl. 62 píše, že panovníčka schválila popis lesov vyhotovený na základe pochôdzky tamojším lesným personálom. Komora k tomu konštatuje, že lesný úrad má schopných pracovníkov a zverené lesy udržiava v prijateľnom poriadku. Väčšiu pozornosť však musí venovať výchove a ochrane mladých porastov. Súčasne pripomína, že v budúcnosti sa nemôže drevo po celý rok vyznačovať a ťažiť. Treba na to vyčleniť obdobie vegetačného pokoja. Potrebné množstvo drevnej hmoty treba ťažiť rúbaňovým spôsobom, čím sa zaistí trvalá produkcia vo všetkých porastoch a rovnomerná obnova. Článok 63 ustanovuje, že aj pri chystaní palivového dreva, ktoré chystajú stránky sami, musí Hlavný komorský úrad a lesný úrad dbať na uvedené zásady. Hneď po vyťažení plochy je potrebné túto hájiť. Ustanovenia tejto inštrukcie musí Hlavný komorskogrófsky úrad i lesný úrad dodržiavať a poučiť o nich ťažiarov, mešťanov i poddaných.

Prvý taxačný elaborát u nás

Prvým taxačno - mapovacím elaborátom na dlhodobé obhospodarovanie lesov u nás je hospodársky plán pre panstvo Holíč - Šaštín z roku 1761. Autori tohto materiálu boli lesný radca Antonín Opitz a lesný správca František Flámeck. Obidvaja menovaní prešli holičske a šaštínske lesy, zosumarizovali stromy a každý druh dreveniny zvlášť roztriedili podľa hrúbky. Duby napr. rozdelili na hrubé, stredné a malé.

Predrubná doba v tomto lese bola stanovená na 50 rokov. Najväčšiu výmery mal holičský les, v ktorom taxátori zaznamenali veľmi staré a silné duby a bresty, vysoké jasene, ďalej osiky, lipy, hraby veľmi nerovnovážne. Podobne spracovali aj ďalšie lesné porasty.

Tento holičsko - šaštínsky elaborát, ktorý je zatiaľ najstarší svojho druhu na Slovensku, umožňuje nielen poznať pôvodnú druhovú skladbu tamojších lesov i vekového rozvrstvenia porastov, ale zároveň ukazuje, že prvé snahy o hospodársku úpravu lesov boli prevádzané i zavádzaním umelej obnovy lesných porastov, doposiaľ bolo požívané prevažne len prirodzenej obnovy.

Elaborát plnil svoju funkciu do roku 1811 - 1813, kedy bol vyhotovený nový hospodársky plán. V týchto rokoch boli lesy panstva zamerané pod vedením lesného radcu L. Ohlmayera.

Spojenie komorských panstiev Hrádok a Likava.

V roku 1762 bolo k hrádockému panstvu pričlenené likavské panstvo, ktoré zahrňovalo lesné správy Ľubochňa, Ružomberok a Osada. Sídlo zriadili v Hrádku, kde vytvorili lesný komorský úrad pri Likavsko - hrádockom komorskom panstve. Pri tejto príležitosti bola vo Viedni vydaná inštrukcia v dvoch hlavách a viacerých článkoch v nasledovnom znení:

Hlava I. Všeobecné pokyny k starostlivosti o lesy:

- 1/ Lesmajster musí získať dôkladnú znalosť zverného lesného hospodárskeho celku, musí poznať všetky jeho oddelenia, druhové zloženie porastu a vekovú skladbu.
- 2/ Lesmajster musí vykonávať pravidelné obchôdzky, dbať na to, aby sa lesy nedevasovali. Páchatelov lesných priestupkov treba oznámiť prefektovi panstva na ďalšie pokračovanie.
- 3/ Takýchto vinníkov lesmajster nie je oprávnený sám trestať, je to v právomoci panskej stolice.
- 4/ Drevo vyťažené páchatelmi sa im zabaví, odpredá a tretinu z jeho výnosu dostane ten lesný orgán, ktorý priestupok zistil.
- 5/ Komorské lesy v Liptove sú značne rozsiahle, preto lesmajster dostane toľko horárov, koľko bude potrebné. Nedovolené styky týchto orgánov s obyvateľstvom sa potrestajú stratou úradu.
- 6/ Prísne sa zakazuje kľčovanie a vypaľovanie plôch v lesoch i lúpanie kôry.
- 7/ Na minimum treba obmedziť držanie kôz na salašoch a ich chov obyvateľmi.
- 8/ Na zamedzenie rozširovania kľčovísk sa staré z nich ohraničia medzníkmi, kým novozriadené sa majú vrátiť pôvodnému účelu - pestovaniu lesa.
- 9/ Zakazuje sa stavba nových senníkov, pretože ich zriaďovanie býva zámenkou na rozširovanie lesných lúk.
- 10/ Na rúbaniach nie je dovolené poddaným kosiť, lebo sa tým ničí nárast.
- 11/ Na jarných a letných stanovištiach oviec sa dovoľuje zriaďovať len dve miesta na postavenie koliby a košiaru. Uvedené objekty nech sa postavia z bukoveho dreva, aby vydržali viac rokov.
- 12/ V chotári každej obce je treba vyhradiť časť hájeného lesa, aby v prípade požiaru mala obce odkiaľ brať stavebné drevo.
- 13/ Poľovačka i rybolov je vyhradený panstvu a zakázaný pre cudzích ako aj pre poddaných.

Hlava II. Užívanie lesov a ťažba.

Aby sa dosiahla trvalá produkcia lesov bude vyslaný komorský geometer, ktorý rozdelí lesy na približne 50 oddelení, aby sa v nich striedali každoročné ťažby podľa ustáleného poriadku.

- 1/ Lesmajster je povinný sa dôkladne oboznámiť so stavom jemu zverených lesov.
- 2/ To isté platí o horároch a ich obvodoch.
- 3/ Množstvo dreva potrebné pre panstvo i množstvo kmeňov potrebných na zostavenie plti spíše prefekt panstva začiatkom každého roku, súpis odovzdá lesmajstrovi, ktorý určí plochy na vyťaženie.
- 4/ Na vyťaženie určí lesmajster najprv staršie porasty, na vyťaženej ploche ponechá semenáče. Vyťaženú hmotu rozsortimentuje podľa požiadavky.
- 5/ Nevhodné drevo na úžitkové účely, sa určí na palivo.
- 6/ V priebehu ťažby musí byť na týchto plochách prítomný horár.
- 7/ Na novostavby poddaných z obcí, ktoré nemajú svoj les sa poskytuje drevo z hájených panských lesov. Súhlas k tomu dáva prefekt alebo provizor panstva.
- 8/ Ak majú niektoré poddanské obce právo na slobodné užívanie lesa, treba dbať na to, aby ťažba dreva nebola sľavovaná.
- 9/ V takýchto obciach lesmajster vyznačí hmotu na spracovanie, a tiež sa musí postarať, aby drevo bolo z lesa vyvezené včas. Po úplnom vyťažení jednej časti lesa sa vyznačí ďalšia časť a predchádzajúca sa začne hájiť kvôli úspešnej obnove lesa.

Prvé banícko - lesnícke mapy

Najstaršie banícko - lesnícke mapy sa nám zachovali z okolia spišských banských miest, ako napr. mapa lesov mesta Gelnica z roku 1762. Z približne rovnakého obdobia je i mapa lesov Zlatá Idka. Obe vyhotovil banský prefekt v Smolníku Ján Gašpar Rietzner. Mapy sú vyhotovené v riadnej siahovej mierke, vyznačené sú v nich potoky, cesty, hámre, píly, lesy, pastviny atď. Jednotlivé lesné oddelenia sú očíslované a na okraji máp sú vysvetlivky k jednotlivým číslam. Na mape Zlatej Idky je už uvedená aj výmera jednotlivých dielov a pri lesoch už aj odhad hmoty (v hromadách) na pálenie drevného uhlia súčasne dreva. Okrem toho je uvedených aj z akých drevín sa les skladá.

Ondelho (1763) sa začína na celom území monarchie vojenské tzv. Jozefínske mapovanie, ktoré bude trvať až do

Tereziánsky urbár mestečka Dechtice

roku 1785. Lesné plochy sa zakresľovali súvislým zákresom stromčekov.

Popis banskoštiavnických, šášovských a žarnovických lesov

V rokoch 1763 až 1765 vypracovali lesmajstri Ján Xaver Girsík z Liptovského Hrádku a Jozef Querer z Banskej Štiavnice „Popis banskoštiavnických, šášovských a žarnovických lesov“ (Hauptbeschreibung deren Schemnitzer, wie auch Sachsensteiner, Schernowitzzer oder Revister samtlichen Waldungen). Bol to tiež jeden z prvých taxačných dokumentov u nás, zameraný však viac na drevné zásoby a sortimenty pre banské a hutné prevádzky, než na reguláciu ťažieb. Elaborát obsahuje 410 strán veľkého formátu a je k nemu pripojená i mapa bývalej Lesnej správy Brod v Žarnovici.

V roku 1767 barón Geussau zostavil ťažbovú a obnovnú inštrukciu

Barón Geussau bol vynikajúcim lesným odborníkom rakúskeho pôvodu, zamestnaný pri uhorsko-kráľovskej dvorskej komore za panovania Márie Terézie. Mal rozhodujúci vplyv na vývin lesníctva na Slovensku, lebo jeho pôsobenie bolo rozvinuté hlavne v hornom Uhorsku, v Liptove. Bol najväčšou autoritou svojej doby vo veciach lesokultúrnych a taxačných.

Vedecký podklad – primeraný svojej dobe – podáva barón Geussau vo svojej inštrukcii, vydanéj v roku 1767 (ťažbová a obnovná inštrukcia) a obsahujúcej úpravu ťažby dreva na základe priestorového rozdelenia porastov podľa výpočtu porubnej doby. Táto inštrukcia sa týka tiež umelého zalesňovania pre lesy likavsko – hrádocké. V nej sa zasadzuje o umelé zalesňovanie siatím a podáva podrobný opis zberu, lúštenia, uschovania a vysiatia semena ihličnatých stromov.

Túto inštrukciu baróna Geussau možno považovať za prvé vedecko – odborné dielo lesníckeho charakteru na území horného Uhorska. Je dosť podrobné a jeho závery sa blížila dnešnému odbornému poňatiu výchovy lesných porastov i plánovitému lesnému hos-

podáreniu. Stručne môžeme z inštrukcie uviesť:

„Zachovať lesy a zabezpečiť ich trvalú produktivnosť možno jedine rozdelením daného súboru lesov na dielce čiže ťažbové plochy. Znamená to, že na základe predchádzajúcej pochôdzky sa určí doba za ktorú tá či oná drevína dosiahne rubnú zrelosť v závislosti od pôdných pomerov. Podľa toho sa súbor rozdelí na toľko a takých dielcov, že súčasne s vyťažením posledného dielca dospievajú porasty v prvom dielci do rubného veku.“

Naproti tomu zostávajú lesy, v ktorých nieto trvalo vymedzených jednotiek a ťaží sa v nich podľa ľubovôle užívateľa lesa, z rôznovekých porastov, pri ťažbe ktorých sa ničí podrast. Tým sa stáva, že tieto lesy stále zostávajú riedke a nezapojené, ľahko v nich dochádza k vývratom. V dôsledku toho má z nich majiteľ podstatne menší úžitok, než aký by sa mohol dosiahnuť. Výhody regulovanej ťažby sú okrem iného aj v tom, že ročne sa nevyťaží priveľa ani primálo a porasty sa nenechávajú prestarnúť. Doba ťažby závisí od klimatických podmienok a okrem toho iný prístup si vyžadujú listnáče a iný ihličnany. V likavských lesoch, kde sú ihličnaté lesy, treba začať s ťažbou koncom septembra, kedy končí vegetačné obdobie a poddaní sú s poľnými prácami väčšinou hotoví. V patričnom dielci sa najprv vyťažia útlejšie stromy, aby ich silnejšie nepolámali, potom prídu na rad vyspelejšie jedince. Takáto rúbaň sa prenechá obnove. Pri ťažbe by sa mali zaviesť píly, ktoré sa už osvedčili v iných krajinách. (v roku 1767 ich doviezol od Hrádku – pozn. autora). Treba najať dostatok lesných robotníkov, aby sa ťažbové práce mohli ukončiť pred príchodom tuhých mrazov. Zamrznuté cesty umožnia dopraviť drevo do hlavných dolín, odkiaľ sa potom drevo na jar po vode odplaví na vývozné miesta.

Na jar sa rúbaň vyčistí od zvyškov a pripraví na obnovu, ktorá sa musí urýchliť sejbou. Táto sejba úzko súvisí so spomínaným rozdelením lesa. Keby sa obnova prenechala iba prírode, nie je isté, či by porast dosiahol rubnú zrelosť, až prídeme rad na vyťaženie posledného dielca.

Nasleduje podrobná inštrukcia o zbere semien, ich lúštení, skladovaní a použití podľa množstva a plošnej výmery.

Súbor komorských lesov likavských je rozdelený na päť lesných oddelení, z ktorých každé sa delí podľa stavu porastov a ich povahy, terénnych a pôd-

nych podmienok na rôzny počet dielcov, ktoré sú navzájom rozlíšené číslom a rokom dosiahnutia rubného veku.

Nasleduje rozdelenie týchto päť lesných oddelení na dielce v konkrétnych podmienkach a dolinách celého panstva. Ako zaujímavosť možno uviesť, že na stavbu dunajských lodí pre vojsko, von Geussau určil dolinu Černová pre jej prístupnosť a vysoko kvalitné porasty. Túto dolinu nerozdělil na dielce, je celá rezervovaná pre stavbu lodí, čo je zaznačené aj v mape. Ku každému lesnému oddeleniu je vyhotovená mapa, podrobný opis a stav je v písomnej správe.

Úvod k pestovaniu a využívaniu lesných drevín

Reskript kráľovnej Márie Terézie Uhorskej dvorskej komore informuje o poskytnutí semien rýchlorastúcich drevín, adresovanú Dvorskej finančnej komisii a touto postúpenú Hlavnému lesnému úradu na realizáciu. Vzhľadom na to, že sa niektoré drevíny vysádzajú na jar, iné na jeseň, že si jednotlivé druhy vyžadujú rôzne pôdne a terénne podmienky, odkazuje panovníčka na dielo „Úvod k pestovaniu a využívaniu lesných drevín“, ktoré vyšlo v Prahe r. 1754, kde nájdú pracovníci Uhorskej komory potrebné poučenie. Po preštudovaní tohto diela nech Uhorská komora uváži a znovu predostrie návrh na potrebné množstvo a druh semena. Pripomína súčasne, že do Báčky bol vyslaný skúsený odborník, ktorý preskúma tamajšie pôdne podmienky a poradí pri voľbe rýchlorastúcich drevín i v otázkach prípravy sadby.

Revízie lesov na komorských panstvách

Uhorská komora informuje svojho predsedu grófa Antona Grassalkovicha o mandáte kráľovnej Márie Terézie, ktorým prikazuje vykonať revíziu lesov na území všetkých komorských panstiev a vypracovať pre ne poriadok pestovania a ťažby. Revízia a úprava lesov sa má vykonať postupne, najprv však v lesných súboroch, na produkcii dreva, ktorých má erár osobitný záujem. Z tohto dôvodu prichádzajú do úvahy ako prvé panstvá Likava a Liptovský Hrádok, kde treba uveďené opatrenia uskutočniť už na jar 1767. Na týchto dvoch panstvách súvisí ťažba dreva úzko so zabezpečením dopravy erárnej medi a soli. Panovníčka súčasne žiada o predloženie návrhu na spôsob vykonania revízie a úpravy lesov a údajov o potrebnom odbornom personáli. Komora žiada Grassalkovicha, aby dal pokyny k splneniu tejto úlohy. Predseda Uhorskej komory gróf Anton Grassalkovich skutočne o rok neskôr vydáva pre lesný úrad Likavského panstva úpravu o ťažbe v tamajších lesoch.

Viliam Stockmann

(Úryvok z autorom pripravovanej publikácie „Dejiny lesníctva na Slovensku“)

Puška ako umelecké dielo

Poľovníctvo svojimi tradíciami a zvykmi je silnou súčasťou kultúry predovšetkým európskych krajín, a tým sa aj samotný lov stáva spoločenskou udalosťou. Však neodmysliteľnou súčasťou každej poľovačky je nielen poľovnícke oblečenie ale tiež poľovnícka výzbroj. Ste mi dáte za pravdu, že poľovníctvo nie je lacný „špás“. Mnohí poľovníci do výstroje a výzbroje, ako i do samotného lovu investujú tisíce eur. A preto sa niet čomu čudovať, keď v rukách poľovníka uvidíte naozaj umelecký skvost v podobe loveckej zbrane.

„Kovorytecto, popri výrobe šperkov a klenotov sa radí medzi staré remeslá Slovanov už z čias stredoveku. V 14. a 15. storočí boli palné zbrane výhradne vojenskou záležitosťou, bez zdobenia alebo len s náznakmi výzdoby na hlavniach. Prelom v oblasti zdobenia zbraní nastal až v 16. storočí, od kedy sa hlavne civilných černené a moderné kovové časti sú čím ďalej tým viac zdobené rytinami a od 17. storočia začína byť rezbou zdobená i drevená pažba. Zdobenie postupne zasiahlo takmer všetky súčiastky, nielen hlavneň a pažbu, či zámkovú dosku ale tiež menšie súčiastky. K vyzdobeniu zbraní sa používalo nielen zlato, striebro, drahé kamene, slonovina, mosadz, perleť, parožie kost a iné. V druhej polovici 19-teho storočia sa začalo so strojovou výrobou zbraní ale zdobenie sa naďalej ostalo súčasťou vzácnějších nevojenských zbraní.“

Najčastejšie používanými spôsobmi zdobenia zbraní sú plošná alebo plastická rytina a tautzia (zaklepávanie drôtu, alebo plieškov z farebne odlišného kovu do rybinových drážok v základnom materiáli). Motívy sú rôzne od ornamentov, rastlinných častí, cez zvieratá a krajiny, cez ľudské i nadprirodzených bytostí, príšery a iné.

V súčasnosti sa zbrane zdobia viacerými spôsobmi, od ktorých sa samozrejme odvíja aj cena. To najlacnejšie je sériové zdobenie, a to buď vypaľovaním laserom, leptaním kyselinou alebo razením rôznymi raznicami. Viac cenenými sú zbrane spojené s individuálnou úpravou podľa požiadaviek ako je ručné rytie a povrchová úprava. Najdrahším zo spôsobov je kompletne zhotovenie zbrane na objednávku. Tieto zbrane sú precízne zdobené rytinami, zlatom, drahými kameňmi. Takejto zbrani zodpovedá aj kvalita materiálu a samotné prevedenie pažby a reprezentatívny obal.

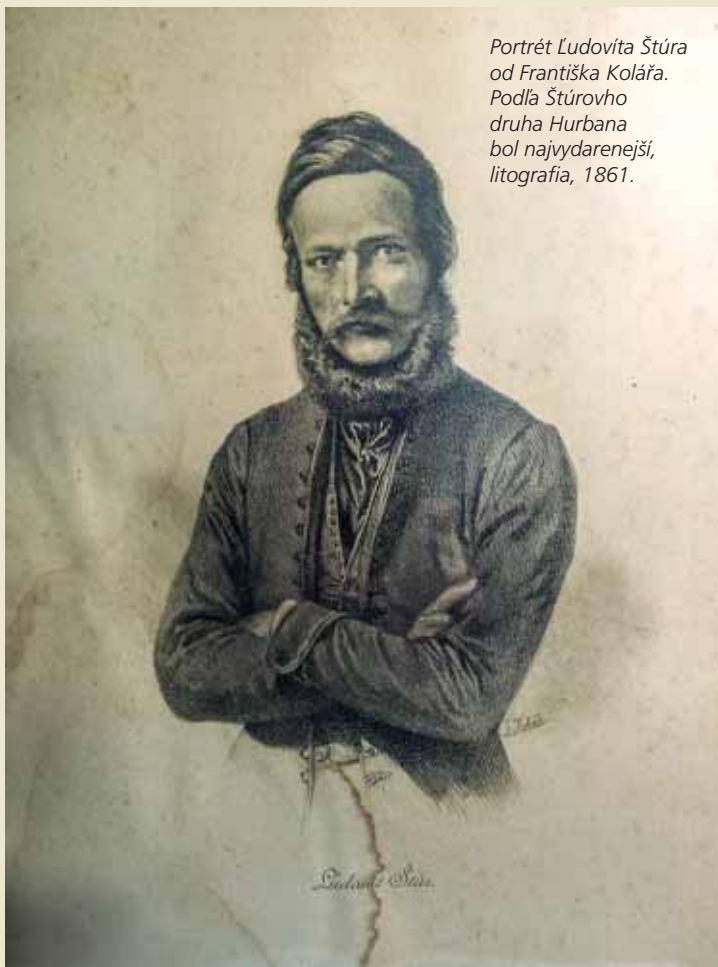
-as-

K roku Ľudovíta Štúra

Rok 2015 sa stal slovenským Rokom Ľudovíta Štúra. Vyhlásený bol pri príležitosti dvestoročného jubilea narodenia tohto významného politika, publicistu, básnika, redaktora a pedagóga, osobnosti, ktorá položila základy našej dnešnej štátnosti. Výročie inšpirovalo už celý rad významných počínov slovenskej vedy a kultúry – otvárajú sa nové výstavy, vychádzajú nové knižné tituly, organizujú sa odborné diskusie, semináre a konferencie. Pre Lesnícke a drevárske múzeum vo Zvolene je Štúrovo jubileum podnetom na sprístupnenie artefaktov zviazaných s postavou veľkého kodifikátora našej rodnej slovenčiny. Artefaktov, o ktoré sa stará v rámci svojej historickej zbierky.

Od polovice 20. storočia má zvolenské múzeum vo svojej správe pozostalosť po rodine Ostrolúckej z Ostrej Lúky. Starý šľachtický rod Ostrolúckych mal významný vplyv na mesto Zvolen a to i vďaka župným funkciám, ktoré jeho členovia po stáročia vykonávali. Polyhistor Matej Bel pokladal rodinu Ostrolúckych za významnú slovenskú rodinu. Rod sa ale takto verejne neprezentoval. Nezaradil sa však ani k zúrivým uhorským maďarizátorom. Politicky bola rodina orientovaná na cisársku Viedeň a jej členovia – Mikuláš a Gejza - participovali na revolučnom prevzatí moci v meruňôsmych rokoch 19. storočia vo Zvolenskej župe. V súkromí sa Ostrolúckovci prejavovali ako sympatizanti slovenských národných snáh, podporovali vzdelanie a osvetu.

Verejnosti je iste dobre známy vzťah Štúra k tejto rodine. Rezonuje v ňom najmä stále nepotvrdený ľúbostný pomer Adely Ostrolúckej k slovenskému revolucionárovi. Menej sa už vie, že Štúr udržiaval kontakty so všetkými členmi rodiny. Brata Gejzu poznal už z jeho študentských čias, Gejza sa totiž stal členom Štúrom vedenej Spoločnosti československej na bratislavskom lýceu. S Adelinou matkou Alžbetou si písal, Adelin strýko Gustáv zo Zemianskeho Podhradia neraz bránil Štúrových druhov pred uhorskými súdmi a Adelin otec, Mikuláš

Portrét Ľudovíta Štúra od Františka Koláča. Podľa Štúrovho druhu Hurbana bol najvydarenejší, litografia, 1861.

pomohol Ľudovítovi k poslaneckému postu za mesto Zvolen na uhorskom sneme v predvečer revolučného roku 1848. Aj vďaka týmto faktom môžeme v predmetoch z kaštiela Ostrolúckych nájsť niekoľko pamiatok na Ľudovíta Štúra.

Vzácnou je najmä jeho osobná vizitka. Ide o tlač čiernou farbou na biely papier, ktorý je už poznačený zubom času. Na vizitke nájdeme len jeden údaj – meno Ľudovít Štúr. Vizitka sa našla v knižnici Ostrolúckych koncom 40. rokov 20. storočia v čase, keď bola pozostalosť rodiny kúpená mestom Zvolen a presúvala sa do múzea.

Knižnica rodiny si zaslúži osobitnú pozornosť, je v nej takmer 6000 zväzkov a nie je zatiaľ odborne spracovaná. Na tomto mieste nemáme priestor na jej predstavenie, môžeme však prezentovať tie jej tituly, ktoré sa viažu k Ľudovítovi Štúrovi. Ide predovšetkým o knihu *Náuka reči slovenskej*, v ktorej pozorné oči nájdú drobným písmom napísané Na pamiatku od pôvodcu. Kniha vyšla v Prešporku v roku 1846 a predpokladáme, že ju autor venoval niektorému z členov rodiny – možno priamo Adele Ostrolúckej, s ktorou viedol dlhé rozhovory o literárnych dejinách Slovanov a ktorú učil slovenskú reč. Druhou publikáciou je kniha *O národných písniach a povestech plemen slovanských* vydaná r. 1853. V čase, keď vznikala, bola jednou z vážnych tém Štúrových rozhovorov s Adelou a jej matkou

Alžbetou a dá sa predpokladať, že sa do knižnice Ostrolúckych dostala priamym darom od autora. Tretím titulom je Konrad Wallenrod od Adama Mickievicza s vlastníckou poznámkou Adely Ostrolúckej. Významný poľský spisovateľ a revolucionár Mickievicz bol Štúrovým milovaným autorom a Adela jeho dielo tiež zardila medzi svoju literatúru.

Už v úvode sme napísali, že vzťah Štúra a Adely je dodnes nevyjasnený. Bol to vzťah dvoch mimoriadne vzdelaných a inteligentných ľudí, ale z úplne odlišných spoločenských tried. Napriek tomu trávil hodiny v spoločných rozhovoroch o dejinách, politike, hudbe a umení a Adela si vďaka Štúrovi rozširovala svoje, i tak veľmi bohaté, vedomostné obzory. Či išlo aj o vzťah ľúbostný, dodnes nevieme, nikdy totiž nebol potvrdený. Za taký ho prvý označil J. M. Hurban, Štúrov priateľ. Urobil tak až niekoľko rokov po Štúrovej smrti. Dôkaz, napríklad v podobe korešpondencie medzi Adelou a Ľudovítom, zatiaľ nepoznáme.

Veľkou neznámou je stále aj skutočná Adelina podoba. Obraz, ktorý verejnosť pozná a ktorý namaloval Ján Vidéky dvadsať rokov po Adelinej smrti na objednávku rodiny, nemusí predstavovať jej skutočnú, ale možno len idealizovanú predstavu. Štúrova podoba je predsa len známejšia i vďaka zachovaným dagerotypickým a kalotypickým fotografiám. Jedna u nich bola pravdepodobne predlohou pre litografiu Františka Koláča, autora, kresliara a litografa českého pôvodu. František Kolář vytvoril album *Uhorský snem* s litografickými podobizňami jeho účastníkov a pre album vytvoril v r. 1861 aj podobizeň Ľudovíta Štúra. Tlač litografie je v správe nášho múzea a pôvodne patrila rodine Ostrolúckej. Štúr je na nej veľmi dobre vyzerajúcim sebavedomým mužom, mužom, ktorý mohol zaujať miesto v srdci Adely Ostrolúckej.

Naše múzeum chce využiť dvestoročnicu Ľudovíta Štúra a prostredníctvom svojho zbierkového fondu predstaviť význam tejto šľachtickej rodiny, jej vzťah k Zvolenu a Ľudovítovi Štúrovi. Chceme predstaviť výber predmetov z pozostalosti Ostrolúckych – nábytok, knižnicu, výtvarné diela a ďalšie predmety z ich šľachtického sídla v Ostrej Lúke - na stálej výstave, doplniť ju o novozískané informácie a sprístupniť verejnosti koncom roka 2015.

Tatiana Figurová,
LaDM Zvolen

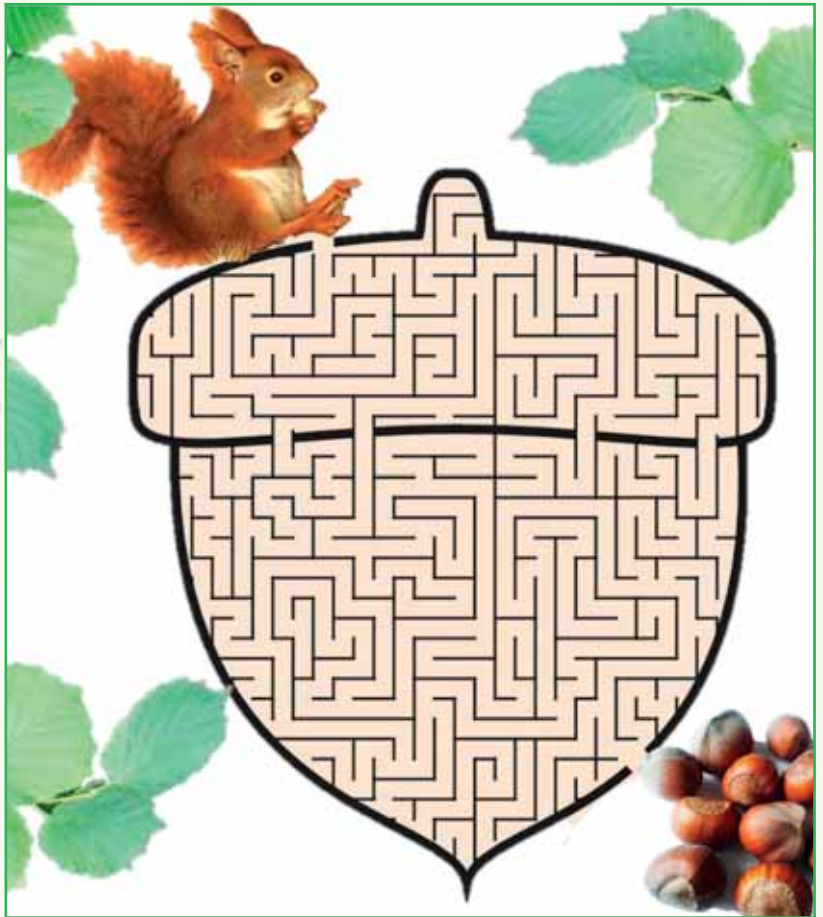
Vizitka Ľudovíta Štúra

Milé deti

v minulom čísle som si trochu pospomínal na môjho kamaráta jeleňa lesného a napísal som vám sem skoro všetko, čo som o ňom vedel a čo mi prezradil o ňom aj horár Jožo. Tento mesiac som sa rozhodol, že vám prezradím malé tajomstvo o veveričke, teda o veverici obyčajnej. Ďakujem za obrázky, ktoré ste mi posielali a dúfam, že vám poštou prišli aj malé odmeny odo mňa. V tomto čísle som si pre vás pripravil jedno veľmi ťažké bludisko.

A tu už je spomínané tajomstvo o veveričke.

Veveričky na rozdiel od nás jazveco, žijú na stromoch a sú aktívne hlavne cez deň. Majú krásny huňatý chvost, ktorý im veľmi závidím a aj vďaka nemu veľmi dobre skáču po konároch. Okrem toho rýchlo šplhajú po stromoch a behajú po zemi. V zime majú na uškách dlhé štetiny. Veverička obýva dutinky stromov ale tiež si stavia guľaté hniezda z vetvičiek, trávy a machu. Na jeseň plní dutinky stromov orechmi a inými lesnými plodmi a semenami, pretože je veľmi zábudlivá, mnohé komôrky v zime ani raz nenavštívi. Zimu prečká vo svojom hniezde alebo dutinke stromu a energiu čerpá z uložených zásob. Zvyšok času v zime prespí. Okrem lesných plodov, húb a bobúľ v jej jedálničku nechýbajú ani článkonožce a iné drobné živočíchy. Ročne máva veverička raz alebo dvakrát po 2 - 5 holých mláďatiek. Tie sa živia materským mliekom skoro tri mesiace a prvé štyri týždne sú slepé. Dospelé veveričky sú veľké len 21 cm a ich chvost meria až 18 cm. Spolu vážia 230 až 500 gramov.

Zasmejte sa

„Láska bolí“ povedal zajac a objal ježka.

Malá Anička vidí po prvý raz páva a hovorí svojej babke: Aha babka, kvitne ti sliepka.

K slonovi prídu dva mravce a hovoria mu:

„Hej slon, poď sa s nami biť.“

„No určite, dvaja na jedného.“

Deň po manželskej hádke

- Čo bude dnes na obed miláčik?

- Nič!

- Ani včera sme nič nemali!

- Žena: Ja viem, spravila som na dva dni.

Ťava ide po púšti a stretne agenta 007.

Agent sa slušne pozdraví:

- Bond. James Bond.

A ťava odpovie: - Bloud. Velbloud.

Kedy je človek maximálne stratený?

Keď ho ani Google nenájde.

Idú rozhádani manželia v aute okolo prasacej farmy. Manžel sa pýta manželky: „Rodina?“ a manželka odpovedá: „Áno, svokrovcí!“

Blondínka stojí na zastávke, ide okolo pán a hovorí jej:

Slečna, ale veď tu autobus chodí len cez sviatky.

A blondínka na to:

Tak to mám ale šťastie, ja mám dnes narodeniny.

Uveríte?

Od mája roku 2014 budú môcť návštevníci Muránskeho národného parku na Velkej lúke nové značenia geodetických bodov v Európe si získava čoraz väčšiu pozornosť, pretože ich tvary a ukotvenia v teréne sú veľmi zaujímavé, hlavne pre verejnosť. Pod týmito „umeleckými dielkami“ sa však nachádzajú skutočné geodetické body. Štandardný integrovaný geodetický bod - meračská značka (klinová značka), s navŕtaným otvorom (1 - 1,5 mm), ktorý nemusí byť v centre (osi) značky sadený do podbetónovaného kamenného hranola o rozmeroch 20 až 25 x 20 až 25 x 70 až 110 cm (a x b x výška) s opracovanou hlavou, ktorá vyčnieva cca 20 cm nad terénom. Bod je chránený betónovou skružou a obyčajne aj ochrannou kovovou tyčou s výstražnou nálepkou. Oranžový náter bodu a ochranných zariadení nám v teréne pomáha odlišiť tieto body od klasických geodetických bodov. V súčasnosti sa však upúšťa od používania kovových tyčí a oranžových náterov, namiesto nich je v okolí bodov upravovaný terén a umiestňované nezvyčajné značenia, ktoré máte možnosť vidieť na priloženom obrázku.

Rubriku pripravuje Ferko Tárjako

Naše zariadenia

V Ondavskej vrchovine, na okraji osady Podskalka, tri km od centra Humenného sa nachádza priestranné ubytovacie zariadenie Hubková. Chata má celkovú kapacitu sedem lôžok (izby 2x1, 1x2, 1x3 lôžka). Je vybavená elektrinou, teplou vodou, sporákom, ústredným kúrením, kuchyňou, chladničkou, sprchovacím kútom a spoločenskou miestnosťou s krbom.

Horný Zemplín – je hornatý región v severovýchodnom kúte Slovenska, krajina divokých lesov, hlbokých údolí a prudkých potokov i riek, kde v malých podhorských dedinách žijú prívetiví pohostinní ľudia. V lesoch od severných svahov Vihorlatu na juhu po Poloniny na severe a od východných svahov Slanských vrchov na západe, po horstvo na slovensko-ukrajinských hraniciach na východe, možno vidieť množstvo vzácnych a chránených druhov rastlín a živočíchov. Na svoje si však prídu nielen

Chata Hubková

turisti – milovníci takmer nedotknutej prírody a rekreatanti, tráviaci horúce letné mesiace pri vode, ale aj hubári, poľovníci či rybári. Sklamani nebudú ani tí, ktorí majú

radi historické alebo technické pamiatky. Spomenúť možno len fenomén lesných železničiek – tie v minulosti tvorili bežný kolorit uvedenej oblasti, časom však

zanikli, no stopy po jednotlivých tratiach vidno dodnes.

Hubková je všeobecne vnímaná ako oddychovo - rekreačná zóna. Je to

prímestský rekreačný areál na severnom okraji mesta Humenné, vhodný pre nenáročných pešie a cyklistické vychádzky a pre terénnych bežcov.

Humenné, často nazývané i brána Horného Zemplína, sa rozprestiera

v severovýchodnej časti Slovenska, pri sútoku riek Laborca a Cirocha, v priemernej nadmorskej výške 157 m n. m., pričom geomorfologicky patrí do celku Beskydské predhorie. Mesto naplnia odvážnu víziu moderného sídla s kvalitnými podmienkami pre život s dobrým ekonomickým zázemím, s rozvinutým priemyslom, stavebníctvom, energetikou, službami, dopravou, ako aj s bohatým kultúrno-spoločenským a športovým životom.

Mesto Humenné sa vyvinulo zo slovenskej osady. Nájdený poklad, ktorý tvoria bronzové meče, sekerky a závesky,

však dokazuje, že Humenné bolo osídlené už v dobe bronzovej,

1 100 rokov pred Kristom. Aj začiatkom nášho letopočtu boli brehy Laborca i príhlé kopce osídlené – dôkazom obývania okolia Kelto-Dákmi je poklad keltských mincí, objavený v obci Ptičie. Prvé písomné pramene sa však viažu až k roku 1317, mestské práva získalo Humenné v roku 1479.

Dominantou mesta je historický kaštieľ, ktorý bol postavený na mieste stredovekého vodného hradu, pričom jeho história je pevne spätá s neapolským šľachtickým rodom Drugethových. Národnou kultúrnou pamiatkou je bývalý františkánsky kláštor, dnes rímskokatolícky farský kostol v centre mesta, ktorý predstavuje najvýchodnejšie situovanú gotickú

stavbu v Európe. Pozornosť zaiste upúta i zrekonštruovaná pešia zóna s Fontánou lásky a Potokom času, dobové súsošia v parku so vzácnymi drevinami, v centre mesta pamätník padlým v 2. svetovej vojne, socha svätého Jána Nepomuckého, ako aj pamätník s bustou Milana Rastislava Štefánika. Kostol Panny Márie Sedembolestnej, vybudovaný v klasicistickom slohu, s Krížovou cestou so 14 kaplnkami bol postavený koncom 19. storočia. ■

Receptár

Kačica na čerešniach

Suroviny:

kačica (asi 2 kg), 1 kg zemiakov, 8 strúčikov cesnaku, 10 stoniek tymiánu, 300 g čerešní bez jadier, 80 ml madeiry alebo portského vína, 30 ml kuracieho vývaru, kôra z polky pomaranča, 1 bobkový list, soľ, čierne korenie

Postup prípravy:

Kačicu umyjeme a osušíme. Poriadne osolíme zvonku i zvnútra a položíme na mriežku do pekáča. Pečieme asi 30 minút v rúre vyhriatej na 220 °C, kým nezačne chytať zlatistý nádych. Zemiaky nakrájame na štvrtinky a na druhom plechu zmiešame s celými strúčikmi cesnaku, polku tymianu, osolíme, okoreníme a prelejeme vypečeným tukom z kačice. Upravíme teplotu na 185 °C a pečieme spoločne asi 35 minút. Kačicu vyberiem, zložíme z mriežky a necháme vychladnúť na drevenej doštičke. Zlejeme vypečený tuk. Do prázdneho pekáča dáme čerešne, maideru alebo portské víno, vývar, pomarančovú kôru, bobkový list a polku tymianu. Osolíme, okoreníme, premiešame, nad zmes vrátime naspäť mriežku, na ktorú položíme kačicu a pečieme ďalších 20 minút. Upečenú kačicu vyberieme, vložíme do alobalu a necháme 15-20 minút chladnúť. Čerešňovú zmes necháme v rúre piecť ďalších 10-12 minút, kým sa z nej odparí prebytočná voda.

Dobrá chuť

Problémy ochrany lesa na Slovensku v roku 2014 a prognóza na rok 2015 (3/3)

Hrebenárky v boroviciach na Záhorí

Na Záhorí došlo v máji a júni 2014 k premnoženiu listožravého hmyzu v borovicových porastoch. Poškodenie spôsobila v najväčšej miere hrebenárka *Diprion similis* (Obr. 1), hoci sa doteraz v tejto oblasti vyskytovala častejšie hrebenárka

borovicová *Diprion pini* (Obr. 2). Poškodené boli najmä borovicové mladiny borovice lesnej (ale tiež 60-70-ročné porasty).

Defoliácia porastov bola miestami 50-70 %, niekedy zostávali len najmladšie ročníky ihlič. Škodca sa vyskytoval na výmere cca 3000 ha! V polovici júna sa objavovali kokóny. Z nich vyliahnuté dospelce kládli vajčička koncom júna. Z tých sa vyliahli pahúsenice druhej generácie, čo viedlo k zvýšenému poškodeniu porastov. Tento druh (*D. similis*) sa v predmetnom území vyskytoval aj v minulosti, ale nepatril k najhorojšim.

V porastoch sa vyskytuje aj piadivka tmavoškrnná *Bupalu spinarius* (Obr. 3), obalovač mládnikový *Rhyacionia buoliana*

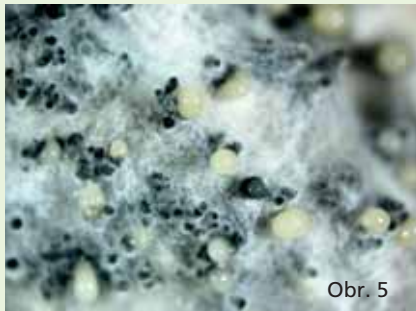
(Obr. 4) a hrebenárka borovicová *Diprion pini*. Ich početnosť možno považovať

za mierne zvýšenie. Viaceré premnoženia podkôrneho a listožravého hmyzu na Záhorí v posledných troch rokoch upozorňujú na zhoršený zdravotný stav borovic. K primárnym činiteľom určite patrí aj nedostatok vody v pôde, teda sucho.

Poškodenie sadeníc buka

V polovici júla sa na vzorkách sadeníc buka objavili nekrózy kmeňka v šírke cca 1-5 cm. Kultiváciou boli zistené huby z rodu *Phomopsis* sp. (Obr. 5). Práve z vetvičiek prechádzala infekcia na kmeň, kde

ho veľmi rýchlo okružkovala. V Čechách boli pozorované rovnaké príznaky hynutia sadeníc buka v minulom roku.

Príznaky infekcie bukov hubami z rodu *Phytophthora*

V priebehu roka boli hlásené problémy so zdravotným stavom bukov rôznych vekových stupňov. V oblasti Hrabušíc (Spiš) a Žiaru nad Hronom (Štiavnické vrchy) boli príznaky mokvania kôry a jej sčernania veľmi podobné tým, ktoré spôsobujú huby z rodu. Tieto huby patria k inváznym a zvlášť škodlivým pre všetky dreviny.

V roku 2015 očakávame začiatok rozptýlenej kalamity podkôrných druhov hmyzu v smrečinách v dôsledku nespracovanej Vetrovej kalamity Žofia a nové lokality hynutia bukov. Očakávame ďalšie premnoženie tvrdoňa smrekového na smrekových výsadbách v Nízkych Tatrách, poškodzovanie borovic podkôrnym hmyzom na Záhorí, oblastné holožery listnáčov spôsobené piadivkami alebo obalovačmi. Premnoženie mnišky veľkohlavej sa neočakáva.

Podakovanie

Práca vznikla aj vďaka finančnej podpore v rámci operačného programu Výskum a vývoj financovaného z Európskeho fondu regionálneho rozvoja pre projekt ASFEÚ Progresívne technológie ochrany lesných drevín juvenilných rastových štádií (ITMS 26220220120), projekt ASFEÚ Prognosticko-informačné systémy pre zvýšenie efektívnosti manažmentu lesa ITMS 26220220109. Táto práca bola ďalej odporovaná Agentúrou na podporu výskumu a vývoja na základe zmluvy č. APVV-0707-12. Informácie boli získané aj z riešenia národného projektu EPOL II a medzinárodných projektov COST PERMIT a COST FRAXBACK.

Andrej Kunca a kol.

NLC – Lesnícky výskumný ústav Zvolen

Evidencia spotreby prípravkov na ochranu rastlín a pomocných prípravkov

Spotreba prípravkov na ochranu rastlín sa eviduje v zmysle vyhlášky č. 491/2011 Z. z. na ročnom súhrnom tlačive uvedenom v prílohe č. 3 tejto vyhlášky a zasielajú sa do 15.2. na adresu: Národné lesnícke centrum, Lesnícka ochranná služba, Lesnícka 11, 969 01 Banská Štiavnica, alebo na email: los@nlcsk.org.

Zoznam autorizovaných prípravkov pre rok 2014 je uložený na adrese: http://www.uksup.sk/download/reg_pesticid/zoznamy_pripavkov/zoznam_pripavkov_2014.pdf.

Predpokladáme, že niekedy v marci 2015 bude tento zoznam uverejnený na adrese:

http://www.uksup.sk/download/reg_pesticid/zoznamy_pripavkov/zoznam_pripavkov_2015.pdf

Koncom roka 2013 bol prijatý zákon č. 387/2013 Z. z. o pomocných prípravkoch v ochrane lesa, podľa ktorého sú niektoré prípravky „len“ pomocnými prípravkami – feromóny, farbivá, atď. Zoznam pomocných prípravkov vychádza v zmysle Vyhlášky č. 477/2013 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon o pomocných prípravkoch v ochrane lesa. Spotreba pomocných prípravkov sa eviduje na ročnom súhrnom tlačive uvedenom v Prílohe č. 16 tejto vyhlášky 477/2013 Z. z. a zasielajú sa do 15.2. na adresu Lesníckej ochrannárskej služby do Banskej Štiavnice.

Zoznam pomocných prípravkov pre rok 2014 je uložený na adrese: http://www.uksup.sk/download/eko/20140530_EPV_Vestnik_MPRVSR.pdf

Písalo sa pred 70. rokmi alebo

Z časopisu Lesnícká práca z roku 1945

„Dekretom presidenta republiky ze dne 21. VI. 1945 č. 12 Sb. o konfiskaci a urychleném rozdělení zemědělského majetku Němců, Maďarů, zrádců a nepřátel českého a slovenského národa konfiskuje se pro účely pozemkové reformy veškerý zemědělský majetek, tudíž i lesy.

V organisování obnovené republiky vystupuje pak les, tvořící až dosud významnou část životního prostoru všeho občanstva, zvláště do popředí, uvážíme-li, že se lesy v zemích českých rozprostírají podle stavu z r. 1934 na ploše 2,353.370 ha a na Slovensku na ploše 1,646.287 ha a produkují při normálním etátu v zemích českých 8,013.815 plm a na Slovensku 5,479.280 plm dřevní hmoty. Zvláště významnou je tu rozloha lesů, která zaujímá zhruba třetinu veškeré plochy státu.

Hospodářské dějiny lesů zemí naší republiky vykazují plynulou tendenci po arondaci lesních ploch a postupném

zvětšování lesních majetků. Snahy tyto byly zvláště v době feudální živiny a podporovány zájmy výlučně fiskálními (na Slovensku též politickými – viz Sathmárský mír), v době nové, vymezené obdobím prvé a nyní obnovené republiky, jsou odůvodňovány zájmy národními a sociálními, tudíž převážně politickými.

K lesům již státním a zestátněným převážně v podniku „Státní lesy a statky“ za doby prvé republiky, jež vykazovali ke dni 1. ledna 1938 v zemích historických 328.415 ha (13 %) a na Slovensku 322.897 ha (19 %), budou přistupovati význačné rozlohy nové, které propůjčí vzniklému útvaru nejen mimořádné výhody organizační, ale a to hlavně uloží mu i nové úkoly hospodářské, sociální i mravní.

Při řešení těchto úkolů nebudou a nesmí převládati zřetele fiskální, které se tak ochotně uplatňovaly v záborové politice různých svazků samosprávy, družstev a pod., ale doufám, že se uplatní zřetel vyšší, diktovaný vnitřními požadavky na les sám a vnějšími požadavky na les jako majetek obecní.

S hlediska vnějších požadavků je třeba mimo zájem o zvýšení národního důchodu připomenouti zvláště důrazně zřetel zvýšení státní bezpečnosti, zlepšení národního zdraví, zabezpečení národní hranice, postupné zvládnutí vodního režimu, zmírnění klimatických extrémů a zajištění půdní produktivity, umožnění plánování kraje a podporu kolonizace.

S hlediska požadavků vnitřních vystupují zvláště otázky arondace roztržitého lesa (scelování), odpovídajícího administrativního rozdělení hospodářského a dořešení otázky skladby porostní, při současném vytvoření výrobních oblastí.“

Z článku Dr. techn. Ing. Aloisa Jančíka „K ideji sociální soustavy dělnictva na státním lesním majetku“, *Lesnícká práca* (Měsíčník vydávaný Čs. maticí lesnickou pro lesnickou vědu a praxi), ročník XXIV., číslo 4-6/1945, strana 94-95

(Zdroj: Knižnica Lesníckeho a drevárskeho múzea Zvolen)

Marek Vanga
LaDM Zvolen

Životné jubileá

50 rokov

Lukáč Miroslav,
referent MTZ a nákupu – OZ Topolčianky

Ing. Orviská Anna,
fakturant dreva – OZ Kriváň

60 rokov

Palkovič Stanislav,
vedúci LO, LS Moravský Svätý Ján – OZ Šaštín

Ing. Šurina Peter,
vedúci výrobo-technického úseku – OZ Čadca

Geisbacher Peter,
technik, LS Liptovská Teplička – OZ Liptovský Hrádok

Keřka Juraj,
referent vnútornej správy – OZ Liptovský Hrádok

Ing. Huřka Ivan,
vedúci LS Sihla – OZ Čierny Balog

Gibaľa Július,
vedúci LO, LS Lučenec – OZ Kriváň

Šoltýsová Helena,
personalista – OZ Prešov

Kolesár Jozef,
vedúci LO, LS Medzilaborce – OZ Vranov nad Topľou

Pracovné jubileá

Odchod do starobného dôchodku

Ing. Kolenič Stanislav,
referent obchodu – OZ Trenčín

Čerteková Katarína,
technik, LS Kšinná so sídlom v Uhrovci – OZ Trenčín

Ing. Chudovská Irena,
hlavný účtovník – OZ Považská Bystrica

Opustili nás

Dňa 14.4.2015 vo veku 60 rokov
zomrel náš zamestnanec
Milan Májek, vedúci LO na LS Čifáre.

Vo veku nedožitých 70 rokov nás
opustil Cyril Mozola,
bývalý lesník na LS Antol.

Dňa 26.04.2015 nás vo veku
nedožitých 77 rokov navždy opustil
Ján Haspra,
bývalý lesník na LS Hrušov.

Dňa 17.04.2015 nás opustila
Anna Horváthová Kánová,
bývalá kolegyňa pracoviska odboru
informačných a komunikačných
technológií v Žiline.

Rubriku spracovala Helena Turská

Titulná strana časopisu Lesnícká práca
z roku 1945.

LESNICKÁ PRÁCE

Měsíčník vydávaný Čs. maticí lesnickou pro lesnickou vědu a praxi.

ROČNÍK XXIV. - 1945.

Otiskuje 300 textových stran se 14 tabulkami, přílohy 4 diagramy
a 11 obrázků v textu.

Časopis řídil jako vedoucí redaktor

Ing. Dr. KAREL SIMAN,
generální ředitel státních lesů a statků v. v.
v Praze 1, č. 1098.

za redakci odpovídal
FRANTIŠEK SALAC,
profesor vyšší lesnické školy
v Plásku.

PER ASPERA

Věžká práva jsou vyhrazena.

PISEK 1945

Majitel a vydavatel: Čs. matice lesnická v Plásku.
Tiskárna Bohumil Novotný, Plásek, Proskopova ul. 1.

**LES A LESNÍCTVO
v našich múzeách**

odborný seminár

09. – 11. 06. 2015
Zvolen

XIX. ročník
ETNOLOG A MÚZEUM

POZVANKA

Rozkvitnuté stromy, kvitnúci svet

Wistérie sú často označované ako najkrajšie stromy sveta. Najväčšie a najstaršie z nich sa vyskytujú v Japonsku (Obr. 4 a 5) a počas ich kvitnutia sú najväčším lákadlom pre návštevníkov najmä v Ashikaga Flower Park. Pestovanie Wisterií je umenie a vyžaduje špecializované prerezávanie dvakrát ročne aby sa strapcovité súkvetia mohli v dostatočnej miere vyvíjať. Najstaršie stromy v Japonsku pochádzajú z roku 1870 a skoro 150-ročné stromy sú podopierané drevenými trámami a vytvárajú úžasný kvetinový dáždnik niektoré s plochou až 1 000 m².

Je známych niekoľko stoviek druhov *Cassia* (Obr. 2), ale nie je jednoznačné koľko ich v súčasnosti je, pretože niektoré druhy boli začlenené do rodu *Cassia* a súčasne do rodu *Senna*. Oba tieto rody zahŕňujú stromy strednej veľkosti, ktorých časti sa používajú v tradičnej medicíne. Niektoré z nich môžu byť použité všeobecne ako okrasné rastliny, no viaceré však boli použité pri zalesňovacích projektoch, ako bariéry pre šírenie sa púšte (Obr. 1).

Rod *Acacia* zahŕňa približne 1 300 druhov kríkov a stromov, z ktorých 960 druhov pochádza z Austrálie, ďalšie sa rozšírili na obidvoch pologuliach od tropického až po mierne pásmo. Avšak, v roku 2005 rod bol rozdelený do piatich samostatných rodov. Veľa neaustrálskych druhov je charakteristických trňmi, zatiaľ čo austrálske druhy sú bez trňov. Miazga a listy obsahujú často veľké množstvo trieslovín a tanínov, ktoré sa už dávnejšie používali ako liečivá a konzervačných látok.

Rod *Ceanothus* (Obr. 3) zahŕňa asi 50 až 60 druhov kríkov alebo malých stromov. Toto slovo má grécky pôvod v doslovnom preklade znamená „ostnatý závod“ ale bežne sa prekladá ako Kalifornský orgován alebo divoký orgován. Pochádza zo Severnej Ameriky, s centrom rozšírenia v Kalifornii. Niektoré druhy sa vyskytujú na východe Spojených štátov, juhovýchodnej Kanade, Guatemale. Väčšina z nich sú kríky 0,5-3 m vysoký, ale *C. arboreus* a *C. thyrsiflorus*, a to ako z Kalifornie, môžu byť malé stromy až 6-7 metrov vysoký. Väčšina druhu tohto rodu sú vždyzelené, ale hŕstke druhov prispôbenedých studeným zimám malé lístky (dĺžky 1-5 cm) opadávajú. Malé kvietky vyrastajú v hustých zhlukoch, a sú biele, zeleno-biele, modré, tmavo fialové-modré, svetlo fialové alebo ružové. Semená tejto rastliny môžu ležať ladom stovky rokov. Väčšina druhov je závislá na lesných požiaroch, ktoré vyvolávajú klíčeniu ich semien.

-as-

Obr. 1

Obr. 2

Obr. 3

Obr. 4

Obr. 5

